

אמרי קודש מכ"ק אדמו"ר שליט"א [311] דברות קודש משנים עברו [34] הרה"צ ר' מנחם מנדל גולד שליט"א אב"ד לובלין פרשת השבוע [1] מדור הניגונים [7] הרה"ג ר' נח גולדברג משב"ק כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א - עובדות וסיפורי צדיקים מתלמידי הבעש"ט [437] שיעורים בספר אור החיים ואלשיך הקדוש - הרה"ג ר' אלימלך שטמר [434] הרה"ג ר' יוסף חיים גרינולד - פרשת השבוע [435] הרה"ג ר' יהודה אריה אשכנזי - הלכות [436]

אהל מועד

לדברי תורה וחסידות מרבתינו הקדושים מלעלוב

מולד חודש כסלו: ביום שני בשעה 7:17 ו-2 חלקים • ראש חודש ביום שלישי

מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

אמרי קודש

מצעדי גבר כוננו, ובוודאי לא יכשילו משמים ויגרמו לאברהם אבינו להידבק ולהשתדך עם מי שיש בו שמץ פסול ח"ו. ועל כן באמת לא היה מקום לחוש לזה, ומצד זה שאל כהוגן. אלא שזאת אמרו בגמ' דשאל שלא כהוגן כי אולי היה מזדמן לו 'חיגרת או סומא' דייקא, שעל זה לא היה לו הבטחה זו, ועכ"ז השיבוהו כהוגן והזדמנה לו רבקה.

רעוא דרעיון פרשת חיי שרה תשפ"א בית שמש

זיהיו חיי שרה מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים וגו' (בראשית כג, א). וברש"י, 'לכך נכתב שנה בכל כלל וכלל, לומר לך שכל אחד נדרש לעצמו, בת מאה כבת עשרים לחטא ובת עשרים כבת שבע ליופי, ע"כ.

וברמב"ן הקשה על דבריו דאדרבה ממה שחזר הכתוב וכתב 'שנה' על כל מספר שנים, מאה שנה ועשרים שנה וגו', לחלק משמע, היינו להפריד ביניהן ולא להשוותן, ומה שדרשו חז"ל בת ק' כבת כ', י"ל דזהו מסיפא דקרא, 'שני חיי שרה', שכאן כללן הכתוב יחד והשווה כל שנותיה.

וה'חתם סופר' (בס' תורת משה) הקשה על דברי הרמב"ן, דלכאורה עפ"י דבריו נמצא הכתוב סותר עצמו מרישא לסיפא, דרישא דקרא לחלק יצא בין שנותיה, שלא היו כולם שווין, ואילו סיפא דקרא כללן יחד, ומבאר שם החת"ס לפי דרכו.

ועוד נראה לבאר דברי הרמב"ן, על פי דברי ה'סידורו של שבת' (ח'ב ד"ג) שמביא מעשה מרבי סעדיה גאון, שהיה שגור בפומיה דכ"ק אדמו"ר זי"ע, והוא דפעם

השומעים בהספידה ולעוררם על גודל האבדה והצער שבפטירת שרה אמנו, כדי שמתוך כך יגיעו כל השומעים לידי 'ולבכותה'.

והיה הנערה אשר אמר אליה הטי נא כדך וגו'. בגמ' (תענית ד, א) שלושה שאלו שלא כהוגן לשניים השיבוהו כהוגן לאחד השיבוהו שלא כהוגן ואלו הן אליעזר עבד אברהם, שאול בן קיש וכו', אליעזר דכתיב והיה הנערה אשר אומר אליה הטי נא כדך וגו', יכול אפילו חיגרת אפילו סומא, השיבו כהוגן ונזדמנה לו רבקה.

והקשו שם בתוס' (ד"ה חגרת) למה לא נקטה הגמ' גבי אליעזר כמו ששאלה להלן לגבי שאול 'יכול אפי' ממזרת אפי' שפחה', היינו שלפי בקשתו היה יכול להזדמן לו ממזרת וכו', ויעויין בתוס' מה שתירצו.

ועוד נראה לבאר, דהנה איתא בגמ' (קידושין עא). אמר רבי יהושע בן לוי אם ראית שתי משפחות מתגרות זו בזו שמץ פסול יש באחת מהן ואין מניחין אותה להידבק בחברתה, וברש"י שם כתב 'ואין מניחין אותו מן השמים לידבק בחבירו, לכך הטילו מן השמים מריבה ביניהן, ע"כ.

ומעתה י"ל דאליעזר ידע בוודאות שלא יזמנו לו נערה פסולת חיתון, ממזרת או שפחה, וקל וחומר הוא, דמאחר שמצינו בגמ' שמשמים מעוררים לפעמים תגרה בין אנשים ומשפחות שחיו בשלום ביניהם, וכל זה כדי להצילם ולמנוע מהם להשתדך עם פסולי חיתון.

א"כ על אחת כמה וכמה שלא יסובבו משמים שהנערה שתגמול עמו חסד ותמלא את הסימן שביקש עליו בתפילתו, היא תהיה ממשפחה פסולה, שהרי מה'

שוה"ט ליל שבת קודש פר' חיי שרה בית שמש, תשפ"ג

ותמת שרה בקרית ארבע הוא חברון בארץ כנען ויבא אברהם לספוד לשרה ולבכותה. ה'כלי יקר' מעורר ג' דקדוקים בפסוק זה, ואחד מהם הקשה גם באוה"ח הקדוש, וז"ל ה'כלי יקר', א) מילת 'לשרה' הכניס בין הדבקים, כי היה לו לומר לספוד ולבכות לשרה, ב) גם כולו מיותר כי היה לו לומר לסופדה ולבכותה ג) גם בכל מקום הבכי קודם להספד, וכאן מוחלפת השיטה, כי בכל מקום ג' לבכי ז' להספד עכ"ל, ויעויין בדבריו מה שתירץ.

והנראה ליישב עוד, ובפרט את הדקדוק הראשון והשלישי, דהנה איתא בגמרא שבת (קנג). איני והאמר ליה רב לרב שמואל בר שילת, אחים בהספידא דהתם קאימנא, לא קשיא הא דמחמו ליה ואחים הא דמחמו ליה ולא אחים, וברש"י הק' מבאר וז"ל 'לעולם חמומי בעי, שאין בני אדם נכמרים כל כך על זקן, ומיהו לאדם חסיד כי מחממו בהספידא מחממי ובכו כולהו, ולמי שאינו חסיד כל כך מחממו ליה ולא מחממו, עכ"ל.

העולה מדברי הגמ' שעל אדם זקן אין הבריות בוכים כ"כ בפטירתו, אלא אם נושאים עליו הספד ומחממים את השומעין ומתוך כך הם בוכין עליו. והנה ב'בעל הטורים' בפרשתנו עה"פ 'ולבכותה' כתב וז"ל כ"ף קטנה שלא בכה אלא מעט לפי שזקנה הייתה, עכ"ל.

ובזה יבואר היטב לשון הכתוב 'לספוד לשרה ולבכותה', דהנה שרה נפטרה בימי הזקנה שאז בדרך הטבע כבר אין בוכין כ"כ, ועל כן הוצרך אברהם קודם 'לספוד לשרה' דייקא, היינו לחמם את כל

אחת בא אצל רב סעדיה אחד מתלמידיו פתאום בלילה ומצא אותו שהיה מתגלגל בשלג, והיה התלמיד עומד משתומם ונחרד ונרתת, ואמר לו: רבי רבי, כלום חס ושלום אתם צריכים לתשובה ביסורים וסגופים גדולים כאלה, ואם הדרת כבודו שמעולם נשמר מכל לכלוך והרהור עבירה מסגף עצמו כך, מה נעשה עוד אנחנו מלאי פשעים ועוונות מנעורינו, הלא לא יספיק לנו כל מיני צער ויסורים בסגופים גדולים מרים כמותם,

והשיב לו, תדע שמעולם לא עשיתי כזאת ולא עברתי על עבירה ח'ו שאהיה צריך לכוז, אך למדתי דרך זה מבעל הבית אחד שבאתי לבית מלונו ונתאכסנתי אצלו והוא לא היה מכיר בי אם אני בעל תורה או לא, וכבדני בערך הכבוד שעושיין לכל אדם מהמוני עם ישראל, ואח"כ יצא הקול בעיר שאני באתי לשם, ונתאספו כל בני העיר אנשים נשים וטף ובאו כולם לכבודי, ובראות בעה"ב כן התחיל גם הוא לכבדני בכבוד גדול מאד כפי השג ידו ויותר, וכשיצאתי לשום פעמי לעיר עמדו כל בני העיר ללוותני.

ויפל בעה"ב לפני רגלי ויבך ויתחנן אלי לאמר, ימחל נא כבוד תורתו לי על כבודו, ואמרת לו, הלא כל הכבוד הזה עשית לי מאשר היה בידך לעשות ומה יכלת לעשות עוד, והשיבני, אני מפיסך על שעה הראשונה שלא הכרתי במעלת כבודך וכבדתך רק כפי שמכבדן כל אדם ע"ז אני נופל ומבקש מחילה.

ודברים אלו נכנסו בתוך מעמקי ליבי, אם בכבוד בשר ודם נפל בבכי שאסלח לו על העבר, מכ"ש וכל שכן בגדולת יוצר בראשית, ועל העבר אני מתחנן ומבקש ומסגף עצמי שימחל לי על מעוט עבודתי וקטנות יראתי ואהבתי בימים שעברו, כי מצער היא מאד לפי ערך העבודה שראוי לעבדו בפחד ובאימה כאשר עתה אני מכיר בו, ולא זו בלבד אלא גם בכל יום ויום אני מכיר יותר בגדולתו לפי שכלי ועבודה רבה נוספת אלי בכל עת להתחרט ולעשות תשובה על יום האתמול כי יעבור במעוט הכבוד הראוי לפי אשר ידעתי ביום זה.

ועפ"ז מבאר ה'סידורו של שבת' עניין תשובה עילאה, שככל שעולה האדם בדרגתו וגדלים השגותיו ברוחניות, יש לו לעשות תשובה על כל העבודה שלו עד עכשיו, שלא נעשתה בדרגה כזאת. ולפי זה הוא מפרש הכתוב (ישעיה נז, יט) 'שלום שלום לרחוק ולקרוב אמר ה' ורפאתיו', היינו שכאשר יהודי זוכה

להתקרב ביותר להשי"ת, הריהו זוכה שכל העבודה הרחוקה שלו מימים מקדם עולה ומתעלה יחד אתו, שנחשב לו כל עבודתו כאילו עשה מקרוב, בדרגה דהשתא, יע"ש.

ולפי זה ימתקו דברי הרמב"ן בהאי קרא, דהנה שרה הלכה ונתעלתה כל ימיה ופשוט שהיה הבדל במעשיה ובעבודת ה' שלה כשהייתה בת ק' לבת כ', ובוה מבואר למה נאמר בתחילת הכתוב 'מאה שנה ועשרים שנה וכו'', כדי לחלק בין שנותיה ולומר שהיה הפרש בעבודתה.

אמנם, יחד עם זאת, בכל יום עשתה שרה תשובה עילאה על ימיה הקודמים והעלתה אותם לדרגתה של עכשיו, וכאשר שלמו מאה עשרים ושבע ימי שנותיה אז העלתה את כל השנים לדרגה של היום האחרון, וממילא היו אכן כולם שוין לטובה ובת ק' כבת כ', כדמסיים קרא וכוללן יחד 'שני חיי שרה'.

ויקח האיש נזם זהב בקע משקלו ושני צמידים על ידיה עשרה זהב משקלם. במדרש איכה (פ"א, כ) אמר רבי יהושע בן חנניה מעולם לא ניצחני אדם חוץ מתינוקות אחת כו', שפעם אחת מצא תינוקות אחת עומדת ממלאה מן העין אמר לה השקיני מים, אמרה ליה לך ולחמורך, כיון ששתה ופנה לילך אמר לה בתי עשית כמעשה רבקה.

אמרה לו, אני עשיתי כמעשה רבקה ואתה לא עשית כמעשה אליעזר, והיינו שהיא השקתה לו ולחמורו, אך הוא לא נתן לה צמיד ותכשיטין כאליעזר.

והנה איתא בשם ה'אור זרוע' (הובא בספר תורת חיים, בבא קמא) שהטעם שאליעזר נתן הצמידים עשרה זהב משקלם על ידי רבקה, משום שהיא גרמה שהוא יברך ברוך ה' אלוקי אדוני אברהם וכו', והוא ידע מאברהם אבינו ע"ה ששכר ברכה הוא עשרה זהובים (ב"ק, צ"א ע"ב) ועל כן שילם לה בזה, ע"כ.

והנה לפי דבריו מיושב דאצל ר' יהושע בן חנניה שלא זיכתה אותו בברכה, על כן לא נתן לה עשרה זהב כאליעזר. ומה שלא השיב לה ר' יהושע על טענתה, י"ל שלא רצה ללמד אותה תינוקות תושבע"פ כי ידע שלא תבין זאת.

פרשת חיי שרה ליל שב"ק, בית שמש

ויבוא אברהם לספוד לשרה ולבכותה. ובמדרש (תנחומא, חיי שרה, פר' ק,

ד) התחיל אברהם לבכות עליה ולומר 'אשת חיל מי ימצא, בטח בה לב בעלה וגו' (משלי לא י-לא). ומבואר במדרש שאברהם בהספדו קרא עליה את כל השבחים הכתובים בפרק זה, והמדרש מבאר כל שבח ושייכותו לשרה אמנו.

והנה אחד השבחים הוא 'דרשה צמר ופשתים ותעש בחפץ כפיה', ובפשטות הכוונה היא שה'אשת חיל' עושה מעשה ידיה בזריזות, בחפץ וברצון ולא בעצלתיים ומתוך כפייה ואילוץ. ברם בספה"ק 'שם משמואל' (חיי שרה, תרע"ב) דקדק שנגינת טעמי הפסוק מורה שלא זהו פירוש המילים.

דהנה הטעם של תיבת 'ותעש' הוא 'מלך', שהוא טעם 'מפסיק', ואילו התיבות שלאחריה 'בחפץ כפיה' סמוכות יחדיו, ולכאורה הוא בלתי מובן, שהרי חפץ ורצון הם דברים המסורים ללבו של אדם, אם כן המילה 'בחפץ' צריכה הייתה להיות צמודה אל ה'ותעש', ולא אל 'כפיה' - אל הידיים המבצעות את הפעולה גרידא.

אלא, מבאר ה'שם משמואל', מעלתה של שרה אמנו הייתה שקידשה את גופה הגשמי כל כך לעשות רצון השי"ת, עד שהיה הגוף נמשך מעצמו אחרי מצוות השם יתברך, והיו הכפיים בעצמם בעלי חפץ ורצון, ולכן סמוכות תיבות 'בחפץ כפיה', להורות שכפיה נמשכו מעצמם לעשות רצון קונם, עכתדה"ק.

המליכו להקב"ה על כל אבריו

והעניין בזה יתבאר על פי דברי קדשו של זקה"ק הרבי ר' שמעלקא מניקלשבורג זי"ע, על מאמר חז"ל בגמרא (יומא כח, ב) אמר רב קיים אברהם אבינו כל התורה כולה שנאמר (בראשית כו, ה) עקב אשר שמע אברהם בקולי.

ולכאורה קשה מנין ידע אברהם אבינו ע"ה לקיים כל התורה כולה, והיאך ידע אותה והשיגה, והרי עדיין לא ניתנה תורה לישראל. אך העניין הוא דהנה מצינו שתרי"ג מצוות התורה רומזות כנגד רמ"ח איברים ושס"ה גידין, כל מצוה מכוונת כנגד אחד מאברי גופו של אדם.

ומצינו עוד בגמ' (נדרים לב, ב) שאברהם המליכו להקב"ה על כל אבריו, כלומר שאברהם אבינו זיכך וקידש עצמו בקדושה של מעלה עד שמרוב קדושתו היו אבריו מזוככים כל כך, עד שהיו נמשכים מעצמם לקיים את מצוות השם, וכמו כן במצוות 'לא תעשה' היו אבריו נמנעים מלעשותם מאליהם.

וזהו שאמרו חז"ל קיים אברהם אבינו ע"ה את כל התורה כולה, שלמרות שעדיין לא ניתנה התורה, אבריו הם שהוליכוהו מעצמם לקיים את מצוות התורה. ובבחינה זו הייתה גם אצל שרה אמנו ע"ה, שאף היא נתקדשה ונזדככה עד שהיו אבריה נמשכים מעצמם לעשות רצון השם יתברך.

מידת ההשתוות

ומסופר על הרה"ק הרבי ר' צבי הערש מרימנוב זיע"א שהשבוע (ל' מר חשון) יומא דהילולא דיליה, שהלך פעם, בטרם התפרסם שמו בעולם, אל הגאון בעל ה'ישועות יעקב' זצ"ל, והוא שעדיין לא נודעה לו רוב גדולתו וקדושתו, והחשיב אותו למשרת פשוט (שהרי ידוע היה כמשרת בקודש אצל רבו הרה"ק רבי מנחם מענדל מרימנוב זיע"א) לא כיבדו כראוי לכבודו, וטרם בואו הורה להוציא

הכיסאות מחדרו כדי שלא יצטרך להושיבו אצלו.

ויהי כאשר נתקרב הרה"ק הרבי ר' הערש לפתח הבית הניח ידו על המזוזה למשך זמן רב. שאלו בעל ה'ישועות יעקב' על זה, אמר לו הרבי ר' הערש כי הוא שמור ומזוכך כל כך עד שבכל עת שהוא מתקרב לפתח שקבועה בו מזוזה הוא מרגיש ונמשך מיד אל קדושת המזוזה. אבל כעת, הוסיף הרבי ר' הערש, כשהנחתי ידי על המזוזה, לא נמשכה ידי אל המזוזה, וסימן הוא שיש פסול במזוזה.

אמר לו בעל ה'ישועות יעקב' שלא יתכן הדבר, כי הרי לפני זמן מועט בדקו את כל המזוזות שבבית על ידי מגיה מומחה והמזוזה נמצאה כשרה, וכדי להראות ולהוכיח צדקת דבריו ציווה להוציא המזוזה ממקומה, ובד בבד פנה לנכדו והורה לו לזמן לביתו תיכף סופר מומחה לבדוק את המזוזה.

כאשר פתחו את המזוזה ובדקו אותה נמצאה המזוזה פסולה על ידי נקב באותיות, והתברר שכאשר חיברו את המזוזה מחדש למשקוף הדלת, תחבו בטעות את המסמר דרך הקלף ובכך נפסלה המזוזה. כשנוכח בעל ה'ישועות יעקב' בגדלותו של אורחו מיד שינה את יחסו אליו, והחל לנהוג בו כבוד גדול והורה מיד להכניס כיסא לחדרו ולהושיבו.

עובדה זו סיפר נכדו של בעל ה'ישועות יעקב' שהוסיף ואמר כי העולם מתפעל מכך שהרבי ר' הערש הרגיש בקדשו בכשרותה של המזוזה מבלי שיראנה, אבל אני שנוכחתי שם בשעת מעשה התפעלתי ביותר מדבר אחר, מ'מידת ההשתוות' של הרבי ר' הערש שהנהגתו לא השתנתה כמלא נימה מאז כניסתו אל החדר, כאשר עוד חשבוהו למשרת פשוט, ועד לאחר מכן כשכבר התוודעו לגדלותו וכיבדוהו ביותר, מבואו ועד צאתו לא ניכר עליו שום הבדל ושינוי.

אמרי קודש

מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

בעת לימוד ספר אור החיים הקדוש, ליל שישי פר' חיי שרה תשפ"א

ישמעאל רודף את יצחק להורגו כאומרם ז"ל (ב"ר יג, יא) והייתה מצטערת על הדבר, הרי מאה שנה.

יש לעיין מנלן שרק עשר שנים רדף ישמעאל את יצחק, וכי לאחר מכן פסק לרודפו, אך הנה מצינו במדרשים כמה שיטות אימתיות גירש אברהם אבינו את ישמעאל מביתו, והנה בפרקי דר' אליעזר (פרק ל) איתא וז"ל 'ובן עשרים וארבע שנה היה ישמעאל כשיצא מבית אברהם, ויצחק בן עשר שנים היה'.

ולפי זה מכוונים דברי האוה"ח הק' כפתור ופרח, כי אכן רק עד שמלאו ליצחק עשר שנים היה ישמעאל נמצא עמו ורודף אותו, ועל כך נצטערה שרה אמו, אבל לאחר מכן כבר גרשו אברהם מביתו ונסתלקה דאגת שרה, כדברי הפרקי דר"א, וכדמסיים האוה"ח וז"ל 'ועשרים שנה ושבע שנים, לאלה יחשבו שני חיי שרה, כי אז בטחה בבנה כי כבר גרש אברהם את ישמעאל'.

יש לדייק בדבריו, האיך שייך לומר שבמשך תשעים שנה הייתה שרה בצער שלא ילדה, והלא יש לגרוע ממניין זה אותן השנים של ילדותה בטרם נישאה לאברהם, שאז טרם ידעה שלא תלד.

וי"ל ע"ד מה שכתב האוה"ח הק' לעיל (יא, נח) על הפסוק 'ותהי שרי עקרה אין לה ולד', וז"ל צריך לדעת למה הוצרך לומר אין לה ולד, ורבותינו ז"ל אמרו איילונית הייתה שנאמר אין לה ולד עכ"ל, ולפי זה יתבאר העניין דהנה יש שסימני איילונית ניכרים משעת לידה (עיין גמ' יבמות דף פ. וברמב"ם הל' אישות פ"ב) ומעתה י"ל דשרה אמנו משעת לדתה ניכרו בה סימני איילונית וידעה מקטנותה שלא תוכל לילד בדרך הטבע, ועל כן כל תשעים שנותיה הראשונות היו בצער חבלי לידה.

שם: ומתשעים עד מאה בקרוב שהיה

ויהיו חיי שרה מאה שנה ועשרים ושבע שנים. באור החיים הקדוש וז"ל, אומרו חיי שרה כי הצדיקים מחיים ימיהם והרשעים ימיהם מחיים אותם עכ"ל. כוונתו דהנה ימי העולם הזה הם הרי דבר גשמי, אלא שיהודי העובד את השי"ת בחיות ובהתעוררות, מבוקר עד ערב, יהודי כזה מכניס ביומו רוח חיים, הוא מחיה את העוה"ז, והיינו 'הצדיקים מחיים ימיהם'.

ובלשו"ק: א טאג איז דאך עולם הזה, נאר אז מ'ניצט אויס דעם טאג ערליך, ווי עס דארף צו זיין, איז מען מחיה דעם טאג, מ'נעמט דעם עולם הזה און מ'לעבט דאס אויף.

אור החיים הק': עוד יתבאר הכתוב על זה הדרך, ויהיו חיי שרה פירוש בצער היו חיי שרה מאה שנה, כי בכולן הייתה בצער, עד תשעים שנה והיא בחבלי לידה, שלא ילדה לאברהם, עכ"ל.

קיצור שו"ע

ג' סעיפים בכל יום
כתקנת כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

שב"ק חיי שרה, כ"ז חשון ה'תשפ"ד

סעיף פט.

למחות בנשים וקטנים, לפי שבנדיאי לא ישמעו ומוטב שיהיו שוגגים ואל יהיו מזידיים.
סעיף צא.

בענין קפול בגדים יש הרבה הלוקי דינים, ואין לקפל שום בגד.

ולא ירקד ברגליו פדי להבריקם, פדךך שהוא עושה בחל.

סעיף צ.

אין משחקין באגוזים וכיוצא בהם על גבי קרקע אפלו הוא מרצף. ומפל מקום אין

המשמר פרות או זרעים מפני תיה ועוף, לא יספק פה אל פה, ולא יטפח פפיו על ירכו

צו השעה - הפעם יותר מתמיד שותפים לאהל מועד!

פרק מיוחד: עובדות והנהגות בענייני שידוכים מכ"ק מרן אדמו"ר זי"ע

כך: "הייתי אצל הרבה אדמו"רים להזכיר עצמי, כולם נתנו לי ברכות וסגולות, היחיד שעשה עבורי 'למעשה' היה הרבי זי"ע, מיד לאחר שהזכרתי עצמי לפניו, התחיל לשלוח אליי שדכנים שינסו להציע לי שידוכים."

ואכן, רבינו לא נח ולא שקט עד שעלה בידו להשיג הצעה טובה עבור אותו ניסים, כיון שהחלו לדבר על פגישה שלח אותו רבינו לרכוש לעצמו כובע וחליפה חדשים, שכן הוא היה לבוש בבגדים מרופטים. ומספר לנו **המחנך המפורסם הרה"ח ר' נתן שמעון קאפ שליט"א**: לפני שהלך ניסים זה לפגישה התייצב בביתו של רבינו, כשהוא לבוש בחליפה וכובע שקנה לו רבינו.

והנה להפתעתו רואה רבינו ש'סיכת ביטחון' תחובה בצווארון חליפתו, 'האי מאי' התפלא רבינו והרי קנית חליפה חדשה ולשם מה אתה זקוק לה? הלה הסביר לו שכך הוא נוהג תמיד, לנעוץ סיכת ביטחון 'לקישוט' בחליפתו, ושוב עמד רבינו והסביר לו בניחותא שלטובת העניין מוטב שיסיר את ה'קישוט' הזה, וכך דאג לו במסירות עד שב"ה נכנס תחת החופה.

אל תישן בלילה

עוד בעניין זה שמענו מהרה"ח ר' צבי הערשיל **ברקוביץ שליט"א** שזכה לשמש בקודש אצל רבינו זי"ע בעיה"ק צפת: רבות היה רבינו טורח ומשתדל למצוא שידוכים לבחורים ששידוכם התעכב, עניין זה עמד לנגד עיניו יומם ולילה, הדיר שינה מעיניו כפשוטו. באחד הימים אמר לי רבינו שברצונו להתקין בביתו, בצפת, קו טלפון מיוחד שיהיה קודש לעסוק בו בהצעות שידוכים.

והתבטא אז באוזניי בכמיהת לב: "הלוואי שיעלה בידי לעשות שידוכים, לסייע בהקמת בתים נאמנים בישראל, זהו הדבר הגדול ביותר שאפשר לעשות".

וכך היה מעודד אותי ומדרבן אותי כסדר להיכנס בעבי הקורה של הצעת שידוכים. "מה עם בחור פלוני?" היה שואל אותי לעתים קרובות, "האם אין לך שידוך בשבילי?". יום אחד נקב הרבי בשמו של בחור פלוני שהגיע לפרקו וטרם מצא את זיווגו. "אני מבקש ממך, הערשיל" אמר לי רבינו, "שלא תישן בלילה" עד שתמצא לו שידוך".

באמצע הריקוד בלעלוב

מספר **המשב"ק הרה"ג רבי שלמה שליט"א**: היה זה באחת השנים בז' שבט בעיירה לעלוב, לאחר אמירת התהילים באוהל הק' של רביה"ק הרבי ר' דוד זי"ע יצא רבינו להעלות את ההדלקה לכבוד ההילולא ולאחר מכן יצא בריקוד כשכולו אחוז בדביקות.

תוך כדי ריקוד הבחין רבינו בהגה"ח המפואר

פונה בעצמו לכל מי שבידו לסייע. כאשר עלה בדעתו איזה רעיון של שידוך לא התמהמה לרגע, פעמים שהיה מתקשר בעצמו להציעו, ופעמים שהיה מבקש מאחד ממקורביו להתקשר ולהציע את השידוך. בעניין זה ראוי להביא את סיפורו של הרה"ח ר' **מרדכי גלבשטיין שליט"א**:

שנה אחת בערב ראש השנה קרא לי כ"ק מרן אדמו"ר זי"ע וביקשני לחשוב על איזה שידוך ולהציעו לאחד החסידים שהגיע לימים הנוראים מחו"ל, התחלתי מיד לחשוב על איזה רעיון, והנה בעיצומו של ראש השנה, כששוחחתי עם אדמו"ר זי"ע בהפסקה שלפני התקיעות, שוב שאלני אדמו"ר זי"ע אם כבר פעלתי דבר מה בנידון.

נפעמתי מכך שגם בעיצומו של יום הדין לא מש מרבינו דאגתו לכל יהודי, אמרתי לרבינו כי אכן עלה בדעתי איזה רעיון ובדעתי להציעו מיד לאחר ראש השנה, רבינו זי"ע דלה מדבריי במה מדובר ולא השתהה אלא הלך והציעו בעצמו לאותו יהודי... השידוך אכן התקדם ובתוך ימים לא רבים הובא לידי גמר לשמחתו של רבינו (הובא בספה"ק 'לעילא ולעילא').

הייתה אף תקופה, מוסיף רבי שלמה שליט"א, בה קרא רבינו זי"ע לשני אברכים מאנ"ש, הלא הם הרה"ח ר' אהרן שפר שליט"א והרה"ח ר' יוסף גולדברג שליט"א וביקש מהם שישבו אצלו בביתו מדי יום במשך כמה שעות למטרה אחת ויחידה: לחשוב על רעיונות של שידוכים למשפחות קהל אנ"ש ולהתקשר להציעם, כשרבינו עצמו משלם להם מכיסו משכורת חודשית קבועה, בין אם יצליחו להוציא לפועל ולהביא שידוכים לגמר ובין אם לאו, ובלבד שיציעו ויפעלו בעניין זה.

'קו שידוכים' בצפת

וכמעשהו בני ברק, כך גם בהיותו בעיה"ק צפת, נושא מעוכבי השידוך לא מש לרגע מליבו, ולא זו בלבד אלא שגם על יהודי צפת, בנייהם היו הרבה יהודים שבורי לב, בעלי תשובה וגרי צדק, אלמנים ואלמנות, גרושים וגרושות, יהודים מבוגרים שעמדו בפרק זיווג שני, אנשים נדכאים וחסרי כל שאיש בעולם לא התעניין בהם, ובוודאי לא בשידוכיהם - אף להם ניסה רבינו לסייע בעניין זה.

הוא זי"ע היה למעשה היחיד בעולם שנתן דעתו וליבו עליהם, שלח אליהם שדכנים, הפעיל אנשים, נכנס בעבי הקורה וניסה בכל כוחו לסייע לאותם יהודים להקים בית ולהינשא, מתוך גמילות חסד של אמת ממש, וסביב כך מתהלכים סיפורים מרטיטים.

מספר המשב"ק הרה"ג רבי שלמה שליט"א: היה יהודי בצפת בשם ניסים ק, שבמשך שנים ציפה לשידוך בזיווגו, ופעם התבטא באוזניי

הכרזתו של נאמן בית רבוה"ק, הרה"ח ר' **שמחה קרקובסקי שליט"א** בשולחן הטהור של כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א במוצאי יום הקדוש האחרון, אשר העלתה על נס את מסירותו ופעלו של כ"ק מרן אדמו"ר זי"ע להרבות ולעסוק בשידוכים והקמת בתים בישראל, הביאה להתעוררות רבה ולשיח נרחב בקרב אנ"ש על נושא זה שהיה כבבת עינו של רבינו זי"ע.

"ה'מופת' הכי גדול" אומר לנו **המשב"ק הרה"ג ר' שלמה זלמנוביץ שליט"א** בשיחה שקיימנו עמו השבוע, "הוא עצם העובדה שכמעט כל אחד מאנ"ש נוצר באמתחתו איזה סיפור אישי מרבינו זי"ע, על השידוך שלו, או של צאצאיו, איך הרבי זי"ע התמסר וסייע, קידם והכווין, בעצותיו והנחיותיו השמימיות, ובמקרים רבים אף נטל על עצמו את ההוצאות הכספיות שהתחייב אחד הצדדים, כדי להביא את השידוך לידי גמר.

מבין כל הסיפורים והעובדות שהגיעו למערכת 'אוהל מועד' בימים האחרונים, עולה ומתחדדת התמונה כי רבינו זי"ע, יחד ובמקביל לכל עבודתו הטמירה בקודש, כרבי ומנהיג בישראל, ניהל בעצמו ללא פרסום ובהצנע לכת, מפעל חובק עולם של שידוכים והקמת בתים בישראל.

כשרבינו זי"ע עצמו עסוק וטורח בעניין זה, מציע שידוכים, מתקשר אם בעצמו ואם על ידי שליח, מסייע ליהודים בבירורים ובהשגת פרטים, כדי להביא את השידוך לידי גמר טוב. כשהנושא הזה של הקמת בתים בישראל עומד לנגד עיניו ובראש מעייניו יומם ולילה, בכל עת ושעה.

מאות רבות ואולי אלפים של שידוכים ובתים הוקמו בישראל בזכות דחיפתו ועידודו של רבינו שהתמסר לכך באופן שאין לתאר, כשרוב פעילותו בעניין זה לא ידועה עד היום לאיש, מלבד לבעלי המעשה עצמם, ולעיתים גם להם לא.

בפרשת השבוע, פרשת 'חיי שרה', בה לומדים אנו על השידוך הראשון בכלל ישראל, אמרנו להפנות זרקור מיוחד לעבודה מופלאה זו של רבינו זי"ע, והסיפורים שלפנינו הם רק בגדר צוהר זעיר למסכת רחבה זו עליה עוד יסופר לדורות, צדיק מה פעל.

שליחות קודש: להציע שידוכים

אנו פותחים את שיחתנו עם **המשב"ק הרה"ג ר' שלמה זלמנוביץ שליט"א** שמספר תחילה על פעלו, למעשה, של רבינו בעניין זה:

עניין השידוכים עמד תמיד לנגד עיני רבינו, כל אימת שהזכירו לפניו משפחה שאחד מבניה או בנותיה מתעכבים בפרק השידוכים, היה נכנס ראשו ורובו כדי לסייע להם, כשצורך כך היה

ר' אהרן הניג שליט"א מלונדון בין הרוקדים במעגל, באותו רגע ניגש אליו רבינו ולחש באוזנו, תוך כדי ריקוד, כמה מילים. כעבור כמה דקות הסתיים הריקוד, רבינו חזר לחדרו כשאחריו, על פי הוראתו, צועד הגה"ח ר' אהרן שליט"א, כשלכולם ברור שעניין חשוב ביותר עומד כנראה על הפרק.

כעבור שעה קלה נודע לנו מה העניין. הרבי בנסיעתו לפולין נשא עמו על לוח ליבו בחור מסוים שהתקשה במציאת שידוך וגילו הלך והתקדם. כשהבחין בהגה"ח ר' אהרן שליט"א הגר בלונדון, עלה מיד בדעת קדשו שאולי בלונדון ניתן למצוא יותר שידוך עבור אותו בחור.

זו הייתה הסיבה שבאמצע הריקוד עצר הרבי הכול, כדי לנסות לעזור לאותו בחור למצוא שידוך, זה מה שעמד לנגד עיניו באותם רגעים נשגבים*.

כיוצא בזה זכורני, היו כמה נסיעות של אדמו"ר זי"ע לחוץ לארץ בהם לא הניח לרבים להצטרף אליו, מלבד לבחור מבוגר מסוים שאותו הזמין הרבי אישית להצטרף אליו, באמרו כי אולי שם בארה"ב יצליח למצוא עבורו שידוך. ואכן, בשהותו שם היה רבינו עסוק בענייני שידוכים של אותו בחור וטיפל במסירות וניסה לקדם עבורו שידוכים.

יש לציין שבמקרים רבים הגיעו אל רבינו זי"ע בחורים מבוגרים שסוף סוף הגיעה לפתחם הצעת שידוך שהחלה להתקדם, אך הצד השני ביקש מהבחור סכום כסף נכבד, והיה רבינו זי"ע אומר להם שיתחייבו סכומים גדולים, והוא עצמו היה דואג להם לאחר מכן להשיג את הכסף.

השיחה עם האדמו"ר

מוסיף ומספר המשב"ק הרה"ג ר' שלמה שליט"א:

באחד מביקוריו של אדמו"ר זי"ע בארצות

א אגב, מוסיף הרה"ג ר' שלמה שליט"א, מדי דברי על אותה נסיעה ללעלוב, זכורני שבוטה נסיעה פנה הרה"ח ואיש המעש רבי יחיאל רבינוביץ ז"ל אל רבינו זי"ע והצביע על אחד ממשותפי הנסיעה ואמר לרבינו שיהודי זה הוא תלמיד חכם אך אין לו פרוטה לפורטה.

רבינו לא היה צריך לשמוע יותר מכך, נכנס מיד לחדרו הק' שם היו הקוויטלך והפדיונות שקיבל בלעלוב, נטל את כספי הפדיונות שהגיעו לסכום עצום והושיטם לר' יחיאל ואמר לו "לך והבא את כל הכסף לאותו יהודי שאמרת לי קודם, אבל בשום אופן אל תגיד לו שאני נתתי, אמור לו שאחד הנמצאים כאן שלח לו".

ר' יחיאל חש באי נעימות והתנצל בפני רבינו שלא התכוון לבקש עבורו כסף, אלא רצה רק להציג את האיש בפני רבינו, איך האב נאר פארגעשטעלט פאר'ן רעבי'ן, כדי שרבינו יברכו בפרנסה, אך לא העלה על דעתו שרבינו יעניק לו על אתר סכום עצום שכזה.

הברית נודע לו על ישיבה המשתייכת לחסידות מסוימת שתיקנו תקנה האוסרת על הבחורים להתארס לפני הגיעם לגיל עשרים ואחת. רבינו בשמעו זאת ביקש להיפגש עם האדמו"ר העומד בנשיאות הישיבה.

רבינו אכן נסע במיוחד ונפגש עמו לשיחה ארוכה בה דיבר וניסה לשכנעו לבטל את התקנה, בתוך דבריו אמר לו כי מילא בישיבות ליטאיות כבר הונהג הדבר מקדמת דנא, אבל בישיבות חסידיות לא נשמע כדבר הזה מעולם, ואדרבה אצל חסידים הקפידו להינשא בגיל צעיר, וכך עשה כל שבידו לבטל את התקנה.

אגב, כך הייתה דרכו בקודש של רבינו תמיד. כשנודע לו על דבר הצריך תיקון, לא חש ולא חס על כבודו, והיה קם ונוסע ונפגש עם מי שצריך כדי לתקן את הדבר, לעתים אף היה עולה לאנשים פרטיים לביתם כדי שיעזרו לו בענייני גמילות חסד ושלוש בית וכדו', כל זאת בלי שום התפעלות ומחשבה על 'מה יאמרו', מבלי לחשוב כלל האם יצליח להביא תוצאות או לא, הוא עשה את המוטל עליו. הוא עשה את שלו.

כך היה גם כשנודע לו על בית כנסת חדש, של חסידות מסוימת, שהוקם באמריקה שם לא הסכימו לתלות שלט של 'אסור לדבר בשעת התפילה'. הרבי בשמעו זאת ביקש להיפגש עם האדמו"ר שבית הכנסת משתיין לקהילתו, ונסע אליו במיוחד וניהל עמו ממש ויכוח בעניין זה.

אותו אדמו"ר נענה בתוך דבריו כי הגבאים טוענים ששלט כזה פוגם ביופיו והדרו של בית הכנסת שנבנה ברוב פאר, אך רבינו עמל להסביר כי אדרבה זהו יופיו של בית הכנסת בו שומרים ומקפידים שלא לדבר בעת התפילה.

די לחכימא: ינחני במעגלי צדק

פרק בפני עצמו הם תשובותיו המופלאות של רבינו בענייני שידוכים. כידוע, רבינו השתמט באופן נחרץ מלהשיב תשובות של הן ולאן כשנשאל על שידוכים, והיו כמה שנים בתקופת הנהגתו שנמנע מלהשיב לחלוטין בעניין זה.

ועם כל זאת, חסידים ששאלו את פיו, ידעו ברוב המקרים להבין מסגנון והלך תשובתו מה דעתו אודות השידוך המוצע. מספר הרה"ח ר' נתן שמעון קאפ שליט"א: אאמו"ר, הגה"ח המפואר ר' יעקב אשר שליט"א היה אומר תמיד כי כשבאים לשאול את הרבי על שידוך, צריך לנסוע אליו ולא להתקשר בטלפון.

והיה אומר אבי שליט"א "אויפן טלפון - כשמתקשרים בטלפון שומעים מהרבי רק שהוא אינו יודע מאומה, איך וייש נישט, אבל כשנוסעים ונמצאים בחדר, בקודש פנימה, ושוטחים את השאלה אזי כבר רואים על פניו של הרבי הכול.

ואכן היה פעם שהוצע לאבי שידוך לאחד מצאצאיו ונסע אל רבינו לשאול את פיו, רבינו כדרכו לא השיב לו ישירות, אך אמר לו רק לברר פרט מסוים, בירור שהוביל לירידת השידוך מעל הפרק.

פעמים רבות היה רבינו משיב בעקיפין, כבדרך אגב, בהבלעה או ברמיזה מחוכמת, ברם

השואל כבר יכול היה להבין את התשובה וכיצד עליו לנהוג. כך למשל מספר לנו ידידנו **ספרא רבא צנמ"ס הרה"ח ר' מרדכי אהרן גלבשטיין שליט"א:**

לאבי הגה"ח רבי אלימלך זצ"ל, מפארי אנ"ש, הציעו פעם שני שידוכים עבור אחת מאחיותיי שתחי', שניהם בחורים טובים וראויים, הלך אבי זצ"ל לשאול את הרבי זי"ע לאיזה מהם לגשת. על בחור אחד לא השיב רבינו מאומה, על השני נענה בלשון הכתוב 'ינחני במעגלי צדק', אבי זצ"ל כבר הבין היטב למה ירמוזו דברי רבינו ואכן השידוך הזה קם והיה.

ומספר הרה"ח ר' יואל עקיבא איגר שליט"א: היה זה בעת שהציעו את השידוך לאחי הרה"ג ר' אשר איגר שליט"א המתגרור בעיר לונדון, הוריי שליט"א כבר החליטו לנסוע מארה"ב ללונדון כדי לפגוש את המוצעת.

והנה שעה קלה בטרם המראתם ללונדון מתקשר הרבי זי"ע לאחי הגדול הרה"ג ר' יצחק שליט"א ואומר לו שימסור להוריי שאת התכשיטים עבור הכלה ירכשו עוד לפני הנסיעה, באמריקה. באותה שעה ידענו כבר שהשידוך הוא עובדה מוגמרת בעז"ה.

אף הרה"ח ר' אהרן פרוש שליט"א, מספר לנו על עובדא מעין זו, על שידוך מסוים שהוא היה מעורב בו כשדכן וכידיד המשפחה, כיון שהתקדמו הדברים נכנס לרבינו וסיפר לו על השידוך המתקדם בהוסיפו כי כעת יצטרכו להמתין לתשובת ה'דור ישרים' שתיקח עוד כמה ימים.

רבינו בשמעו זאת נענה מיד, כמשיח לפי תומו 'נו, שיהיה בניין עדי עד'. אני, מספר רבי אהרן שליט"א, כבר ידעתי באותו רגע שהשידוך יקום ויהיה, וכי אין צורך כלל להמתין לתוצאות התשובה. ואכן כך היה, השידוך נגמר במזל טוב וב"ה הם זכו ל'דורות ישרים מבורכים ולבניין עדי עד'.

לטוב בעיניהן תהינה

כאמור, במקרים רבים היה רבינו מכוון ומייצץ בענייני שידוכים, אם במישרין אם בעקיפין, אך כאשר השידוך כבר התקדם ועמד לקראת גמר, כאן לא אבה בשום אופן לחוות דעתו. מעולם לא הסכים ששידוך ייגמר על פיו, אלא על פי המשודכים בלבד.

זכורני בעניין זה, מספר המשב"ק הרה"ג ר' שלמה שליט"א, שהיה בחור מאנ"ש שלא הסכים לגמור את השידוך, רק אם הרבי יורה לו בפירוש שזהו השידוך הראוי לו. רבינו שלח להגיד לו שמעולם לא ענה על שאלה זו, והוסיף שאפילו אצלו בביתו לא אמר לצאצאיו שליט"א אם זהו השידוך הנכון, אלא שיחליטו הם לבד.

ואמר אז בשם צדיקים שבענייני שידוכים אין להשיב אם לגמור או לא, וכן כתוב (במדבר לו, ו) אצל בנות צלפחד 'זה הדבר אשר צוה ה' לבנות צלפחד לאמור לטוב בעיניהם תהינה לנשים וגו'', ולכאורה, הרי מצינו (ב"ר סח, ד) 'הקב"ה יושב ומזווג זיווגים' ואם כן למה לא אמר להם השי"ת בפירוש מיהו השידוך שלהם, אלא הא גופא בא הכתוב ללמד שבענייני

שידוכים אי אפשר להסתמך על אחרים, את ההחלטה הסופית צריך לקבל המשדוך בעצמו.

ביקש להתחתן בכוחות עצמו

סיפור נפלא מספר המחנך המפורסם הרה"ח ר' נתן שמעון קאפ שליט"א אשר ידיו רב לו בחקר מנהגי רבוה"ק זי"ע בעמח"ס 'אורחות בית דוד':

אצל הרבי זי"ע היה יהודי אחד שלא מחסידי לעלוב שזכה לקרבה מיוחדת אצלו. באחד הימים הגיע אותו יהודי להזמין את רבינו לחתונה בנו. הרבי אמר לו מראש שבעז"ה ישתתף בשמחתו, והוסיף כי אינו יודע אם יוכל להיות בחתונה עצמה, אך אם לא יתאפשר לו להגיע לחתונה - יגיע לשמחת האופורף שנערכה בשטיבל בו התפלל אותו יהודי ברמת אהרן.

ואכן, באותה שבת, לאחר שהסתיימה תפילת מוסף יצא רבינו עם כמה ממשימי בקודש לעבר רמת אהרן כדי להשתתף בשמחתו של אותו יהודי, ואף אני זכיתי להתלוות אליו באותו מעמד.

באמצע הדרך פונה הרבי לסובביו ושח להם: דעו לכם שהיהודי הזה, בעל השמחה, אבי החתן, כשהוא עצמו היה חתן והתכוון להקמת ביתו, פנה אל אביו ואמר לו 'אבא, איני רוצה להטריח אותך, אני רוצה להתחתן בכוחות עצמי, אני לוקח על עצמי את כל הוצאות החתונה.'

אביו הופתע מכך ואמר לו 'למה לך לבקש זאת, אני מוכן לתת לך כמו שמקובל', אך החתן עמד על שלו באמרו 'אבא, אני לא רוצה שתיקח עליי עול של חובות', ואכן הוא התחתן לבד והשיג לעצמו הכל מאל"ף ועד תי"ו.

וסיים רבינו זי"ע באוזני המלווים, "ראו נא, היכן הוא נמצא כיום והיכן נמצאים שאר אחיו"... בעוד שאחיו של אותו יהודי חיים בצמצום ובדחקות גדולה, הרי שהוא היחיד מכל משפחתו שזכה להיות אמיד מאוד.

והמסר שעלה מהדברים נקלט היטב באוזני הנוכחים, לאמור, יהודי המקיים 'כיבוד אב' ולא רוצה להכביד על ההורים שלו, הריהו זוכה שהש"ת כבר דואג ומסדר לו את כל מה שהוא צריך מידו הרחבה והמלאה.

שמחה גוררת שמחה

מספר אחד מאברכי אנ"ש שליט"א: לאחר שנכנסתי לפרק השידוכין, הגיעה הצעת שידוכין טובה לאחותי שתחי' הצעירה ממני, כיון שמדובר היה בהצעה טובה ומוצלחת שאלוני הוריי שיחי' בעדינות האם אסכים לוותר לה להתארס לפניי, והסכמתי לכך בחפץ לב.

בחופתה של אחותי התכבד אדמו"ר זי"ע בברכה אחריתא, לאחר החופה כשניגשתי אל אדמו"ר לקבל 'מזל טוב', פנה אליי אדמו"ר

במאור פנים ואמר לי, "דע לך, כמו שיש מצוה גוררת מצוה, כך יש 'שמחה גוררת שמחה', כשמוותרים לאחרים לא מפסידים, בעז"ה מהר מאוד תזכה גם אתה להקים בית בישראל".

הרבי זי"ע אמר לי את כל זה מעצמו, בלי שאביע בפניו מילה בעניין זה, ברגישותו המופלאה לכל יהודי חש הוא זי"ע מעצמו לחזקני ולשמחני בשעה זו. ואכן ב"ה תוך תקופה קצרה התגלגלו העניינים במהירות ואף אני זכיתי להיכנס תחת החופה בשעה טוב ומוצלחת.

עוד מספר אותו אברך: הייתה תקופה שהיו בחצר הקודש קבוצה לא קטנה של בחורים לא צעירים שכבר הגיעו לפרקם, והנה היה אחד שהתארס בסביבות ימי החנוכה, ואחריו התארסו בזה אחר זה עוד רבים, והתבטא אז רבינו שאותו בחור ראשון הוא זה ש'פתח את השער' לכל הבאים אחריו.

עסקת בשידוכים?

זכורני, מוסיף המשב"ק הרה"ג ר' שלמה זלמנוביץ שליט"א, פעם נכנס אל רבינו אברך שהחל לעסוק בשידוכים אך לצערנו לא ראה ברכה בעמלו, הרבה שידוכים שהציע התקדמו אך לא הגיעו לידי גמר, והתבטא באוזני רבינו שהוא מתייאש ושוקל לעזוב לגמרי את התחום.

רבינו עודדו וחיזקו להמשיך ולעסוק בשידוכים, ואמר לו על מה שאיתא בגמרא (שבת לא א) 'בשעה שמכניסין אדם לדין אומרים לו כו' עסקת בפריה ורביה וכו', היינו ששואלים אותו האם עסקת בשידוכים, וכן כתב המהרש"א שם וז"ל, לא אמר קיימת פ"ו אלא עסקת, דהיינו להשיא יתום ויתומה, עכ"ל.

לששון ולשמחה

מספר הרה"ח ר' אהרן פרוש שליט"א שבדידיה הוה עובדא:

היה זה בשבת מברכים חודש ניסן תשנ"ד, באותם ימים דובר בי נכבדות, על הפרק הייתה הצעת שידוך שנראה כי היא מתקדמת בכיוון חיובי.

באותה שבת כאשר זימרו בסעודה שלישית בשולחנו הטהור של אדמו"ר זי"ע 'יחדשהו' כמנהג רבוה"ק, כשהגיעו לתיבות 'לששון ולשמחה' הסתובב פתאום רבינו לעברי (אני עמדת מאחורי כסאו) ונעץ בי את עיניו הק' בלי אומר ודברים, במבט רב משמעות.

במוצאי שבת קודש כשעברתי על פני רבינו, פנה אליי רבינו (שידע על השידוך שעל הפרק) ושאלני בחביבות, נו, מה קורה עם השידוך, האם ישנה התקדמות כלשהי? "... נאלמתי דום, כל שרציתי לומר הוא וכי הרבי צריך שאני

'אעדכן' אותה, הרי הכול גלוי וידוע לפניו... למעשה השבתי שאכן נראה שישנה התקדמות. ואכן, תוך ימים ספורים, בה' ניסן נגמר השידוך 'לששון ולשמחה' במזל טוב, כפי שכבר ניבא לי רבינו בשבת קודש.

חלה - חוץ לגדר הטבע

בשבוע שעבר הבאנו כאן בשם הרה"ח ר' צבי הערשיל ברקוביץ שליט"א שזכה לשמש בקודש את רבינו זי"ע בעיה"ק צפת - שיחה נפלאה ששמע מרבינו על מעלת החלות לשב"ק, והזכרנו שם שהרבי זי"ע אמר לו אז איזה 'ראשי תיבות' על תיבת חלה, ולא כתבנו מהו.

בעקבות כך שלח לנו הרה"ח ר' הערשיל שליט"א את הדברים המלאים, כדלהלן:

באותה שיחה המשיך רבינו והפליג בדברים נפלאים על סגולת וקדושת החלות של שבת קודש, וזכורני שהזכיר בתוך דבריו בשם אחד הצדיקים שתיבת חל"ה בראשי תיבות 'חוץ לגדר הטבע, היינו שיכולים לפעול דברים גדולים מאוד חוץ לגדר הטבע בכוח החלות של שב"ק.

שיבה עם יו"ד

עוד מספר לנו הרה"ח ר' צבי הערשיל ברקוביץ שליט"א, לאחרונה נזכרתי במעשה נפלא שהיה לי עם הרבי זי"ע: היה זה באחת הפעמים שזכיתי להתלוות אל רבינו זי"ע בהליכתו היומית ברחובות עיה"ק צפת ובהר כנען. באותו יום פנה אליי רבינו, כפי שהיה פונה אליי לעתים קרובות, "דו ביסט דאך א ויזניצער - אתה הרי חסיד ויזניץ, נו, ברצוני לשמוע ממך איזה דבר מצדיקי בית ויזניץ, איזה מאמר קדוש או סיפור צדיקים. הרהרתי בזיכרוני וסיפרתי לרבינו את המעשה הבא השגור בפי

חסידים:

פעם נכנס אל הרה"ק האהבת ישראל' מויזניץ זי"ע חתן צעיר לבקש ברכה לרגל נישואיו. בירכו הרה"ק שיזכה ל'שיבה טובה'. בני המשפחה בשומעם את ברכת הצדיק נרעדו לנפשם וביקשו מהמשמשים בקודש להיכנס שנית אל החדר ולברר אצל הרבי מה פשר ברכה זו, הוא הרי חתן צעיר לימים.

כשמע האהבת ישראל' את שאלתם נענה ואמר שלא נתכוון ל'שיבה' כפשוטה, אלא שיב"ה ראשי תיבות ש'פע ב'רכה ה'צלחה, והאות יו"ד שבאמצע רומזת ליהודי, שעליו יחולו כל הברכות הטובות האלו. עד כאן המעשה.

והנה כאשר סיפרתי זאת לאדמו"ר זי"ע, נענה והגיב לי מיד בהתעוררות: "ולוי יש ראשי תיבות' למילה שיב"ה עם היו"ד, והיינו: ש'תיקה יפה ב'שעת ה'תפילה".

הרה"ג ר' יאיר וינשטוק שליט"א - נו"נ לרבוה"ק

בא ההרוג ברגליו

אמסטרדם, תצ"ז. (1737)

פאלק כהן היה אחד הסוחרים המשגשים והמוצלחים בעיר הנמל אמסטרדם. מסחר התבלינים שלו נחשב לעסק מכניס במיוחד ולאחר כמה שנות פעילות בייבוא תבלינים מארצות המזרח, היו לו חמש חנויות תבלינים ברחבי אמסטרדם.

דא עקא, כדי לקנות חמש חנויות נזקק פאלק להלוואות גדולות בריבית גבוהה, וכך מבלי ששם לב, צמחו חובותיו והגיעו לסכומים מבהילים.

בד בבד עם זאת, היתה לו לפאלק חולשה רבתי. היו לו קשרים ענפים עם יבואני תבלינים, וחוישים מצוינים של סוחר לקלוע לטעם הקהל. פלפל שחור ולבן, קינמון וכורכום, זנגוויל ופלפל אדום היו ידידיו הטובים, ותלוליות מלח וגושי סוכר גס עשו בחברתו שעות רבות. מאידך לא ידע לנהל נכון את ספרי החשבונות שלו והמאזן הפיננסי לא היה נהיר לו כל צרכו.

יום אחד נתברר לפאלק כהן, כי הצלחתו המסחררת היתה בעוכריו, שכן יחד עם הכנסותיו הגדולות היו לו גם הוצאות אדירות שעברו את ההכנסות בהרבה, ולא עוד אלא הוא חייב סכומים אסטרונומיים לכמה מלווים בריבית.

עיניו של פאלק חשכו כאשר גילה לתדהמתו כי הוא עומד בפני שוקת שבורה, ובקרוב הכל יידעו כי מאחורי אצטלת הסוחר העשיר והמצליחן מסתתר אחד מאביוני הקהילה. מאיגרא רמה לבירא עמיקתא. והצרה הגדולה מכל עדיין לפניו: בעלי החובות. הנושים שירוצו אחריו ולא יתנו לו מנוח. לנגד עיניו עמדו מחזות זוועה, כיצד הוא ובני משפחתו מהלכים עטופים בבלויי חבבות וגוועים ברעב, בעוד הנושים מוצצים את דמו.

בראש כפוף ומבט כבוי בעיניו עמד לפני רבה של העיר, הגאון הקדוש רבי אלעזר רוקח זיע"א בעל "מעשה רוקח", (פירוש על המשנה בדרך הקבלה), שעל צאצאיו נמנית שלשלת האדמו"רים לבית בעלזא. רבי אלעזר רק לפני שנתיים (בשנת תצ"ה) נתמנה לרבה של קהילת בני אשכנז בעיר הנמל של הולנד, וכבר היה מקובל ונערץ על כל יהודי העיר. נערץ ונקדש כחד משרפי מעלה. מפה לאוזן עברו סיפורים על מופתים נשגבים שחולל הצדיק בברכות פיו ועל כך שצבאות השמים סרים למרותו.

בלב שבור סיפר פאלק לרבי אלעזר על מצבו הכלכלי הנורא והצרות שצפויות לו בעקבותיו ולבסוף פלט מפיו את המשפט הבא:

"רבי, הפכתי בדבר מכל היבטיו. אין לי עצה אלא לברוח מהעיר עד יעבור זעם. אינני יכול להישאר כאן. כי הנושים יקרעו אותי כדג, שלא

לדבר על הבושה הגדולה. לא אוכל להרים עיניים ולהביט בפני הבריות בשנים הקרובות, כאשר הם יסתכלו עלי ומעיניהם המושפלות אוכל לקרוא את מחשבותיהם "איך מרום המעמד והתהילה התגלגל פאלק כהן עד לביבי שופכין". המוות טוב לי מחיי חרפה אלו".

רבי אלעזר נד בראשו וניסה לדבר על לבו כי המצב אינו כה נואש ועדיין לא אפסה כל תקווה. ברם, פאלק ראה שחורות מכל עבר, ובמר יאוש לא האזין כלל לעצותיו של הרב, הוא קרא מנהמת לב. "רבי, היות ואני עומד להעלם בימים הקרובים, רציתי רק שתדעו כי לא שלחתי יד בנפשי חלילה. לא זרקתי עצמי באחד הבורות, אלא נמלטתי מכאן למקום מבטחים לתקופת מה, וכאשר יירגעו הרוחות אשוב".

ראה הגאון הקדוש רבי אלעזר כי מנוי וגמור עם פאלק כהן לשאת רגלים ולברוח מכאן ויהי מה, הניח ידיו על ראשו של הסוחר פושט הרגל וברכו בחמימות בהאי לישנא:

"סע לחיים ולשלום. ייתן ה' שתצליח בכל דרכיך ובעזרת ה' עוד תזכה לשוב לאמסטרדם בבריאות איתנה".

לאחר מכן לחץ את ידו של הסוחר וברכו שוב שה' יעזרו להיחלץ ממצבו הקשה ולעלות שוב על במתי ההצלחה.

בראש מורכן ובדמעות זולגות מעיניו עזב פאלק את ביתו של הרב הקדוש. בימים הבאים פעל בסתר ולפתע נעלם מן העיר מבלי להיפרד מאיש לשלום. מלבד בני משפחתו והרב איש לא ידע מאומה.

באישון לילה יצא פאלק מן הבית לבוש באדרת פרווה כבדה. לרגע הסתמאו עיניו מאור לבן של ברק פתאומי. רעם חזק התפוצץ בשמים ברעש מחריד ומיד נשטף הרחוב בגשמי זעף. זה היה באמצע חודש טבת. פאלק שם פניו אל הנמל שם התעתד לעלות על ספינה קטנה שעמדה להפליג כעבור שעתיים. הגשם הצליף עליו לאורך כל הדרך אל הנמל. הוא ברח מן העיר בבחינת "אחרי המבול", תרתי משמע...

אך נודע באמסטרדם דבר היעלמותו של סוחר התבלינים הגדול ומיד נודעה גם הסיבה שגרמה לו לברוח: פשיטת הרגל שלו.

עוד באותו יום הפכה סביבת מגוריו לחרדת אלוקים. הנושים הכעוסים הגיעו אל ביתו ורוקנו אותו כמצולה שאין בה דגן. כל אחד נטל משהו ובלבד להציל ואפילו סכום מזערי מן החוב הענק. זה נטל ארון וזה מיטה, שלישי הצליח להניח יד על כלי הכסף, ומאושר היה אותו יהודי ממולח שגילה את קופסת התכשיטים, נכס שיש בו ממש...

אשתו של פאלק, מרת איידל, בכתה מרות

נוכח התפרצותם הברוטלית של הנושים. הם דמו בעיניה כלהקת ארבה העטה על עץ ירוק והופכת אותו לגזע יבש. הבית התרוקן מכל רהיט וחפץ קטן כגדול, ולא נותר בו אפילו כסא לשבת עליו ולא מיטה לה ולילדים. ארבעה קירות חשופים ותו לא.

ההמשך היה נורא עוד יותר.

הדבר נודע מלחשוישים מפה לאוזן, בין הדייגים בנמל לסוחרי הדגים ומהם הגיע אל כל בית ברובע היהודי של אמסטרדם.

אי שם באחד החופים הקרובים, נמצאה גופתו של אלמוני שנפלטה מן הים. מעיל הפרווה של פאלק כהן, אותה אדרת שועל כבדה, מזכרת ממסעותיו בעולם, עטויה היתה לגופו של הנטבע. לצד הגופה היתה חבילת החפצים האישיים שלו, כולל שקית התפילין, עשויה מעור פרה שרק ליהודי אחד בעיר היה כמוה, לפאלק כהן העשיר לשעבר.

הדייגים ידעו לספר גם על נסיבות הטרגדיה. מסתבר שפאלק הנמלט הגיע לאחד החופים לא הרחק מאמסטרדם, ומשם החליט להמשיך הלאה בכוחות עצמו על גבי סירת דייגים קטנה. איש לא ידע אנה היו מועדות פניו. אך באותו יום סער הים ורגש. הגלים הפכו את סירתו הקטנה כקליפת אגוז. פאלק טבע אפוא במים לא הרחק מן החוף, ונסחף יחד עם צרורו הקטון אל הסלעים.

גם מי שכעס על פאלק חש צער רב על גורלו המר של הנמלט. הזעם הציבורי על פושט הרגל שברח באישון לילה והותיר אחריו נושים זועמים ומתוסכלים, התחלף בבת אחת לגל של רחמים על אלמנתו האומללה של פאלק, איידל כהן שהתרוצצה בבית המרוקן והטיחה את ראשה בכתלים כאשר מפיה נפלטות צעקות מחרידות. "פאלק שלי, משוש חיי. מי ייתן מותי תחתך היום. מדוע עזבת את הבית, למות מיתה משונה בלב ים".

הלב נקרע מצער. מרום המעמד של אשה עשירה, התרסקה איידל אל תהומות הדלות, וגם את בעלה איבדה במיטב שנותיה.

אך כיון שלא היתה עדות ברורה על זהותו של הנטבע, איידל נחשבה לכאורה לעגונה. הכל נדו לה בראשם. מכה אחר מכה! אשה צעירה במיטב שנותיה לא תוכל להינשא עוד אלא אם כן ימצאו לה הרבנים היתר.

ואכן, לאחר כמה חודשים רוויי צער ובכי, נחלצו כמה עסקנים לטובתה של העגונה והחליטו לעשות למענה, כדי שתוכל להקים את ביתה מחדש וליתומיה הפעוטים יהיה שוב אבא.

הזדרזו אותם יהודים טובים ובאו לפני בית הדין של העיר, שטחו מצוקתה של העגונה הצעירה, ובקשו מן הדיינים להיכנס לעובי

הקורה ולמצוא שריותא להאי איתתא.

כמה מגדולי הדור נחלצו למען העגונה ועל פי פסק הלכה שלהם ושל חברי בית הדין הגדול באמסטרדם הותרה מרת איידל להינשא. הבריר העלה כי הגופה שנפלטה לחוף היתה של פאלק כהן, וכיון שהאשה קונה את עצמה בגט או במיתת הבעל, הרי שקשר הנישואין אינו קושר עוד בין הבעל המנוח והאשה.

ברם, כמה יחידים מגדולי הדור לא אבו לסמוך את ידיהם על אותו כתב היתר, וביניהם רבה של העיר, הגאון הקדוש רבי אלעזר רוקח. אך בניגוד לאותם רבנים שערערו על הוודאות כי הגופה אכן היתה של הסוחר הנמלט, רבי אלעזר רוקח נימוקו בפיו:

”פאלק כהן חי וקיים ועוד ישוב בריא ושלים לאמסטרדם!”

דבריו הסעירו את בני הקהילה ויחד עם זאת הזריחו אור של תקווה בעיניה הכבויות של העגונה. אם הרב הצדיק אומר כך, בודאי הוא יודע מה שלא נגלה לבני תמותה רגילים.

אלא שעברו שבועות ארוכים שהצטברו לכדי חודשים רבים. יום עובר ויום בא, ומן הבעל שנסע אין אות של חיים עד ששביב התקווה שהבליח בלבה של איידל כבה ומחשבות של יאוש כבשו את לבה כליל:

”איי לך אלמנה פתיה. הרב הרחמן רק רצה לעודד את רוחך הנכאה, אבל האמת היא קשה ומרה. פאלק האומלל קיפח את חייו יום או יומיים אחרי שברח מכאן ואת יושבת ומצפה. המתים אינם שבים עוד. בית הדין בצירוף כמה מגדולי הדור התירו לך להינשא. קומי ועשי מעשה!”

ולאחר שעברו עוד שבעה שמונה חודשים, ומן הבעל אין שומעים אפילו רמז, הבינה איידל שאם לא תסמוך על היתר העגונה שניתן לה - עתידה היא להינמק באלמנותה עד יומה האחרון. פנתה אל כמה מכרים ומיודעים ובקשה מהם לעזור לה.

לא עברו אלא ימים אחדים ושדכנים זריזים הציפו את איידל בהצעות שידוכין למכבי.

מכל ההצעות הצטיירה זו של וואלף הקצב כהצעה המתאימה ביותר. כמעט בן גילה היה. אשתו נפטרה והותירה אותו לאנחות עם שתי בנות קטנות הכמהות לאהבת אם. בניגוד לבעלה הראשון שמעופו הרקיע שחקים אך גם התנפץ אלי תהום, וואלף היה אדם מסודר בעל פרנסה יציבה וקבועה. היא אמנם לא תדור בארמון, אך מנגד אינה צפויה להתעורר בוקר אחד מול להקת נושים מורעבת.

הם התארו בטקס צנוע והחתונה תוכננה לחודש הקרוב.

שבועיים לפני זמן החתונה, נכנסו אביה של איידל ושניים מידידי הקרובים לביתו של רב העיר רבי אלעזר רוקח, להזמין לסיפור קידושין. מנהג המדינה היה כי רב העיר מסדר את הקידושין.

רבי אלעזר סירב בתוקף, ופטר את אבי הכלה וידידי בידיים ריקות.

וואלף החתן התמלא רוגז ובהלה ועוד באותו יום נכנס אל הרב ושטח טענתו: היתכן? הרב

מבייש אותי! עוד לא נשמע כדבר הזה שבחור או גרוש או אלמן יינשא בעיר אמסטרדם, ורבה של העיר לא יהיה מסדר קידושין. וכי היתר שהוציאו כל גדולי הדור אינו מקובל עליכם? שאל בתרעומת. ”רבי, תורה לא בשמים היא. גם אם ראיתם בשמים שהבעל הקודם של איידל עדיין בחיים, דעתכם אינה קובעת בעולם הזה. כאן יש תורה ויש בתי דין. כל גדולי הדור פסקו שהעגונה רשאית להינשא. ומה לכם כי תלינו?”

רבי אלעזר ענה בענווה. ”חלילה, אין לי דבר כנגד המתירים ואיני יודע כל פירכה להיתר, אך אני איני רוצה להיות מסדר הקידושין בחופה זו.”

בני משפחות החתן והכלה היו נבוכים ומבולבלים. הם העריצו את הרב כגדול הדור אך היו מלאים טענות כרימון. אם הוא בעצמו מעיד שאינו מוצא פירכה להיתר - מדוע מסרב הוא לסדר קידושין, ומצער בכך את החתן שחושש שמא יעבור בקידושיו על איסור חמור ונורא.

נמנו וגמרו להכריח את הרב להיות מסדר קידושין, כיון שהחוק קובע כי הרב חייב להיות מסדר קידושין, יפנו לבית המלוכה ויתלוננו על הרב. המשטרה תבוא ותכריח אותו והכל על מקומו יבוא בשלום.

וכך היה. השלטונות התערבו ולחצו על הרב לעשות את המעשה, והוא הסכים בעל כורחו. נקבע יום לחופה עוד לאותו שבוע.

לפני החופה הגיעו החתן והכלה והשושבינים לבית הרב כדי להתברך מפיו וללכת עמו אל החופה, כפי המנהג המקובל. החתן התקרב אל הרב בראש מורכן כדי לקבל את ברכתו.

לפתע פרץ שטף דם מאפו של החתן. לא טפטפו קל שסופגים במטפחת, אלא זרם חזק שהכתים את הקיטל הצחור שלבש, והפך אותו לחלוק אדום. אף הרצפה כולה נתטנפה בשלולית של דם. רופאים הוזעקו למקום ובמאמץ רב הצליחו לעצור את שטף הדם החזק שאיים על חייו של החתן.

בהלה עצומה התעוררה בחוגי בני משפחת החתן, מי יודע אם לא נענש בגלל שהכריח את הרב לשמש מסדר קידושין. החתונה נדחתה כמובן מאליו, החתן שכב במיטה כאבן לאחר שאיבד כמות אדירה של דם. הכלה נשלחה לפייס את הרב.

”אני מוכן למחול”, אמר לה הרב, ”אך בתנאי אחד, שתמתיני עם החתונה עד שאתן לך רשות.”

אמסטרדם היתה כמרחקה. הדעות נחלקו. הרוב הניחו כי הרב ראה ברוח קדשו את הבעל הנעלם משוטט אי שם על פני כדור הארץ, ולכן הוא מעכב את העגונה מלהינשא. הלצים שדרכם לקרר כל התלהבות דקדושה, טענו כי המשפחה נבהלה משטף דם באף, תופעה לא נדירה, ובגלל זה אושרם של בני זוג מושבת.

טענתם הלכה ופעפעה בדעת הקהל עד שזו התהפכה. סוף דבר נקבעה חתונה לתאריך מסוים (ורחוק מאד, לבקשת הרב), ועל הרב נגזר מטעם המלכות לבוא ולסדר קידושין בטובות - או בשלשלאות ברזל!

וביום המיועד לחתונה, בשעה שהכלה כבר לבשה שמלת כלולות, ותופינים ומיני מאפה נתנו ריחם ועופות מפוטמים התבעעו ברתיה עלי קדירה, ”בא ההרוג ברגליו!” בחוצות הרובע היהודי הופיע בהפתעה גמורה פאלק כהן. פניו המעונות העידו שעבר תקופה קשה, גופו כחש ורזה, אבל הוא היה חי וקיים. מעדותו התברר כי שודד ים יהודי התנפל על סירתו וגנב ממנו כל מה שהיה לו. כעת הוברר אפוא כי השודד הוא זה שטבע.

”רוח הקודש בגלוי” הזדעזעה אמסטרדם, ”רבי אלעזר רוקח ראה ברוח קדשו את פאלק, והציל ברגע האחרון שני יהודים מעוון מר.”

”לא מיניה ולא מקצתיה” ענה רבי אלעזר בענווה. ”אין לי רוח הקודש. אבל אני ברכתי את פאלק בשעה שנפרד ממני טרם בריחתו, ואמרתי לו ”בעזרת ה' תשוב לאמסטרדם בבריאות איתנה”. ברוך ה', מיום שברכתי יהודים, לא נפלה מילה אחת מדברי ארצה והן נתקיימו במלואן. לפיכך ידעתי שפאלק ישוב לכאן בריא ושלים.”

גליזן זה נודב
לעילוי נשמת הרבנית הצדקנית
מרת **רייזל**
בת הגה"ק
רבי **אלעזר** זצוק"ל
נלב"ע ב' כסלו תשס"ה
ת.נ.צ.ב.ה.
נודב ע"י ידידנו הנכבד האי גברא רבא
ראש וראשון לכל דבר שבקדושה,
פאר מקדושים, בר אוריין ובר אבוהון
פטרון בית מדרשינו בבית שמש
הרב הצדיק ובי נחמן רוטנר - וייס שליט"א
רב ביהמ"ד ברעזיק - ב"ב.

לעילוי נשמת
הרה"ח ר' **אלחנן**
בן הגה"ח ר' **משה מאיר**
סגל הלוי זצ"ל
נכד המקובל הרה"צ רבי שלום
מפודהייץ צפת
נלב"ע כ"ט חשוון תשנ"ח
ת.נ.צ.ב.ה.
הונצח ע"י בנו ידידנו הנכבד והנעלה
האי גברא יקירא, ראש וראשון לכל דבר
שבקדושה, איש חסד לכלל ולפרט, ליבו
פתוח כאולם לזולת, ה"ה
הרה"ח ר' **דב פנחס הלוי סגל** שליט"א

הרב אהרן גלבשטיין

על דרך (פסחים פח). יצחק קראו שדה, וכשהסתכל בחורבן הבית ציון שדה תחרש (ירמיה כו, יח), התפלל על דבר זה, וזהו לשון בשדה להתפלל בחקל תפוחין קדישין, ולפנות הערב, רוצה לומר לסלק כל הדינים מעל הכנסת ישראל לעילא ותתא ובפרט בעת שהם מפוזר ומפורד בין העמים, וירא והנה גמלים באים, רוצה לומר ראה הגמול הטוב שיצמח מזה לזרע ישראל לעתיד לבא עבור גודל ורבות הצרות והיסורין שקבלו על עצמם וסבלו בעת הגלות ואעפ"כ היו עובדים את הש"י ושומרים התורה והמצוות וכשראה זה הגמול הטוב אז נח דעתיה בזה והסכים על הדבר, ותשא רבקה, היא השכינה, את עיניה ותרא את יצחק, רוצה לומר כשראתה ג"כ את הצרות והיסורין שיעברו על ישראל בעת הגלות וכמרו רחמיה מאוד והמו מעיה על בניה, ותפול מעל הגמל, רוצה לומר שנפלה מעל הגמול הטוב שיצמח לזרע ישראל מזה לעתיד לבא ולא נתקרה דעתה בזאת, ולזה לא רצתה להסכים ע"ז היינו שיהיה להם צרות ויסורין כ"כ אין לשער, הגם שאח"כ יוכל שכרן טובתם והצלחתם בלי שיעור וגבול, על דרך 'לא הן ולא שכרן' (ברכות ה). ותאמר אל העבד מי האיש הלזה כו' שיצחק מורה על מדתו מדת הדין, וזהו לקראתו, היינו שהוא התנגדות לנו שהיא לא רצתה להסכים בדבר זה, ויאמר הוא אדוני זה מדת יצחק שהוא מדת גבורה, ותקח הצעיר ותתכס, היינו כשהשכינה רואה כביכול שהכנסת ישראל הם בצרה וגלות אז היא מתלבשת ג"כ בכמה לבושין ומשתתפת עמהם בצרתם, ואי"ה בעת זמן הגאולה אז יגלה כבוד ה' ותפשוט עצמה מהלבושין ויתגלה מלכותו עלינו. כמו שכתוב והיו עיניך רואות את מוריך.

עוד, הצעיר גימטריא רנה, היינו שהועילה הצדקת רבקה אמנו ע"ה בתפלתה שע"י הרנה וזמרה של פסוקי דזמרה ככוונה שלימה ביראה ואהבה יוכלו להתכסות מהדינין וגם לבטלם מעליהם ולהגן בעדם. גם זמירות הוא לשון זמיר עריצים (ישעיה כה, ה), היינו שע"י הזמירות באימה ויראה ואהבה באמת ותמים יוכל לזמר ולהכרית כל המסטינים והמקטריגים ולבטל כל הדינים מעליהם וכל היסורין ולהמתיקם בשורשם. ובזה ישפע להם כל טוב כן יהי רצון אמן, והבן.

אוהב ישראל

וַיִּסְפַּר הָעֶבֶד לְיִצְחָק אֵת כָּל הַדְּבָרִים אֲשֶׁר עָשָׂה (כד, טו)

גילה לו ניסים שנעשו לו שקפצה לו הדרך ושנזדמנה לו רבקה בתפילתו (רש"י)

ולכאורה למה סיפר לו את כל הדברים, וביאר אדמו"ר הרה"ק רבי מנחם [מאמשינוב] זי"ע דיצחק היה בבחינת פחד יצחק ולא היה שייך כלל לענינים גשמיים, (שהיה עולה תמימה), וא"כ איך אפשר לו לעסוק בענינים גשמיים, לכך סיפר לו העבד את כל הדברים, שהיה כולו נס "בלוויז נס, בלוויז רוחניות, בלוויז הימעלדיג", ומעתה היה אפשר שיהיה ויביאה יצחק אוהלה שרה אמו.

שיח חסידים (אמשינובו)

וַיִּוָּשֶׁם לְפָנָיו לֶאֱכֹל וַיֹּאמֶר לֹא אֶכֶל עַד אִם דְּבַרְתִּי דְבָרִי וַיֹּאמֶר דְּבַר. וַיֹּאמֶר עֶבֶד אַבְרָהָם אֲנִי (כד, לג-לד)

שמעתי לפרש את סדר הכתובים, "ויושם לפניו לאכול ויאמר לא אוכל עד אם דברתי דבר", 'דברתי דברי' קאי אתפילה, פירוש שאמר להם אליעזר שהוא עדיין לא התפלל ואינו יכול לאכול קודם התפילה, "ויאמר דבר" פירוש השיב לו לבן שילך מיד להתפלל ואז יוכל להשתתף עמם בסעודתם, "ויאמר עבד אברהם אנכי", ענה לו אליעזר, איני כשאר העם החוטפין תפילתם במרוצה וללא הכנה כדבעי, אלא "עבד אברהם אנכי" ואיני יכול לעמוד לתפילה אלא מתוך כובד ראש והכנה ראויה.

כ"ק מן אדמו"ר זי"ע, דברות קודש

עֶבֶד אַבְרָהָם אֲנִי (כד, לד)

בשם הרב הקדוש ר' יעקב שמעון מק"ק זעליחאב בפרשת חיי שרה (בראשית כד, לד) בפסוק ויאמר עבד אברהם אנכי, שאמר בדרך הלצה, דדרך השדכן לפאר את המחותר בכל מה דאפשר לו וכידוע, ואמר להם אליעזר אני אומר לכם דבר אחר מגדולתו של אברהם שהוא חשוב כ"כ בעיני אלקים שכל מה שהוא רוצה הקב"ה ממלא את בקשתו, וזהו עבד אברהם אנכי כביכול 'אנכי' הוא 'עבד אברהם' על דרך (שמואל ב' כג, ג) צדיק מושל יראת אלקים וכמו שאמרו חז"ל, והבן.

מרגיניא דבי רבנן

וַיֹּאמֶר עֶבֶד אַבְרָהָם אֲנִי (כד, לד)

פעם אחת סיפר לי מורי ורבי הרב החסיד מ' צבי הירש אבד"ק מאסט, איך ששמע הוא מפה קדוש הרב הצדיק מורינו שלמה מקארלין, בשבת פרשה חיי שרה, ואמר בסעודה שלישית, על פסוק ויאמר עבד אברהם אנכי, כי מידתו של אברהם היתה שהיה מחזיר בכל המקומות וצוח 'אנכי', היינו שהיה מגלה אלקות שהוא הפסוק ראשון של עשרת הדברים, והודיע לכל שיש אלקי עולם, וכל עבודתו בעולם הזה כל ימי חייו היתה רק זאת, נמצא עבדו נאמן ביתו שהיה רגיל בזה כל היום לשמוע רק טוב, כשבא לאיזה מקום, ג"כ היה מספר תיכף מזה, ויאמר אליעזר, עבד אברהם, אנכי, שהוא מגלה אלקותו יתברך, בכל מקום ובכל עת עכ"ל

שמע שלמה בשם דבש השדה

וַיֵּצֵא יִצְחָק לְשׁוֹחַ בְּשָׂדֵה לְפָנֹת עֶרְב וַיִּשְׂא עֵינָיו וַיְרֵא וְהִנֵּה גְמָלִים בָּאִים. וַתִּשָּׂא רַבְּקָה אֵת עֵינֶיהָ וַתִּרְאֵהוּ אֵת יִצְחָק וַתִּפֹּל מֵעַל הַגְּמֵל. וַתֹּאמֶר אֶל הָעֶבֶד מִי הָאִישׁ הַלְזֶה הַהֵלֶךְ בְּשָׂדֵה לְקִרְיָתֵנוּ וַיֹּאמֶר הָעֶבֶד הוּא אֲדֹנִי וַתִּקַּח הַצְעִיר וַתִּתְּכָס (כד, טו-טז)

ויצא יצחק לשוח בשדה וגו'. י"ל דזה ידוע שמדתו של יצחק הוא מדת הפחד והגבורה. וערב הוא ג"כ מדת הדינין, ויצחק הצדיק רצה לתקן בחינתו ולסלק ולפנות הדינים הקשים מעל ישראל בניו, וזהו ויצא יצחק לשוח בשדה.

היסוד העבודה מסלאנים זי"ע אמר בפרשת חיי שרה, דער הייליגער טאטע אברהם, דרך העולם כשמגיע לענין כסף מדקדקין הרבה ומחשבין חשבונות, אבל בענין מצוה אין מדקדקין כל כך, אבל דער טאטע אברהם התנהג בהיפך, כשהגיע לעניני כסף עם עפרון לא חשב הרבה ונתן לו תיכף ארבע מאות שקל עובר לסוחר, אבל כשהגיע לענין מצוה אמר לעבדו, ואשביעך באלקי ישראל וכו' בהשבעות ובתנאים וכו' (קובץ אליהו).

מעשה הצדיקים

וַיָּבֵא אַבְרָהָם לְסֹפֵד לְשָׂרָה וּלְבִכְתָּהּ (כג, ז)

פירש רש"י: נסמכה מיתת שרה לעקידת יצחק לפי שעל ידי בשורת העקידה שנזדמן בנה לשחיטה וכמעט שלא נשחט פרחו נשמתה ממנה ומתה, וקשה דהיה לו לרש"י לפרש זאת על תיבת ותמת שרה, וי"ל דהנה לכאורה פלא על אברהם אבינו ע"ה שבכה על מיתת שרה הלא השי"ת גזר כן, וגם מצינו שחייבו חז"ל (מועד קטן כז:) ג' לבכי, ז' להספד, קשה ג"כ הלא איש ישראל צריך לידע שהכל מהשי"ת והוא גזר כן וצריך לקבל באהבה. אך שמעתי מחתני זקני הגה"ק מהר"ם ט"ב אבד"ק אוהעלי זלה"ה [בעל הישמח משה]. שאמר הענין הוא שאין מיתה בלא חטא. ואם יארע לאדם איזה סבה ר"ל יתלה בסבת חטאותיו ויעשה תשובה. וזה ענין הבכי והספד. ויש לומר שלזה בא אברהם לספוד לשרה ולבכתה. מפני שתלה אברהם אבינו ע"ה בעצמו שהוא גרם סבת מיתתה, כמבואר ברש"י בפסוק אחר הדברים האלה, אחר דבריו של שטן שהיה מקטרג ואמר מכל סעודה שעשה אברהם לא הקריב לפניך פר אחד או איל אחד, אמר לו כלום עשה אלא בשביל בנו אלו הייתי אומר לו זבח אותו לפני לא היה מעכב, עד כאן לשון רש"י ז"ל. ולכן מפרש רש"י ז"ל למה נסמכה וכו' על תיבת ויבא אברהם לספוד לשרה ולבכתה, ללמדנו זאת, דמחמת שחשב אברהם שהוא גרם להעקידה בשביל שלא הקריב קרבן לה', וע"י העקידה מתה שרה, לכן ויבא אברהם לספוד לשרה ולבכתה, ואך כי העקידה היתה צריכה להיות כמו שפירש רש"י ז"ל (בראשית כב, יד) (בשם מ"א), ה' יראה עקידה זו לסלוח לישראל בכל שנה ולהצילם מן הפורעניות וכו', לכן כתיב ולבכתה בכ"ף קטנה, שלא בכה אלא מעט.

דברי יחזקאל (שינאווא)

וַאֲבָרְהָם זָקֵן בָּא בַּיָּמִים (כד, א)

או יאמר ואברהם זקן בא בימים. על פי מאמר חז"ל (סוף מסכת קנים) זקני תלמידי חכמים כל זמן שמזקינין דעתן מתיישבת עליהן וכו', נמצא בכל יום ויום מוסיפים חכמה ודעת, ומזה נמשך שבזקנותם מלאים חכמה ודעת, וזה יש לומר שמרמו הפסוק ואברהם זקן זה שקנה חכמה בא בימים היינו בריבוי ימים וזה לחכמה כנ"ל כל זמן שמזקינים וכו' וקל להבין.

דגל מחנה אפרים

ויהיו חיי שרה מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים (בג, א).

פירש רש"י ז"ל לכך נכתב שנה בכל כלל וכלל, לומר לך שכל אחד נדרש לעצמו, בת ק' כבת כ' לחטא, מה בת כ' לא חטאה שהרי אינה בת עונשין אף בת ק' בלא חטא, ובת כ' כבת ז' ליופי, עכ"ל"ק.

ויבואר מה שאמר בת ק' כבת כ' לחטא לפי המבואר בספה"ק (עיין נהר שלום להרה"ק מפאריסאוו פר' תולדות) בשם צדיקים על הפסוק כה אמר ה' זכרתי לך חסד נעוריך אהבת כלולותיך, לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה (ירמיה ב, ב), ופירושו, דעיקר השכר שמקבל האדם הוא על תחילת עבודתו בעת שעדיין לא הרגיש בה טעם ולא היה אור לו, שהרי על עבודתו אחר שכבר הגיע למדרגה ומרגיש טעם בעבודה לא מגיע לו שכר, וזהו לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה, בלי שום אור.

וכידוע בשם המגיד הגדול ממעזריטש זיע"א שהמתקת הדינים בשרשם הם רחמים גמורים, ולכן עבודת הנערות שהוא מתוך יגיעה היא בחינת המתקת הדינים ולכן נקרא חסד נעוריך.

והבעל שם טוב הקדוש זיע"א אמר על הפסוק אל תשליכני לעת זקנה (תהלים עא, ט), דהנה כשאדם מגיע לימי הזקנה תש כחו של היצר הרע שבקרבו, ואינו צריך לעבודה כדי להתגבר עליו, ולזאת בקש דוד המלך ע"ה אל תשליכני לעת זקנה שגם לעת זקנותי יהא בי יצר הרע כדי שאעבדך מתוך עמל ויגיעה (עיין בספה"ק דגל מחנה אפרים עקב ד"ה והיה).

וזהו שנאמר בשרה בת ק' כבת כ' לחטא שכמו בשנת כ' שהם ימי הנעורים שהיצר הרע בווער כאש עמלה ביגיעה להתגבר עליו ולקדש עצמה, כך גם כשהיתה בת ק' היה בה יצר הרע גדול כבימי הנעורים והכניעתו מתוך עמל ויגיעה.

ומה שאמר עוד בת כ' כבת ז' ליופי יתבאר לפי המסופר על זקני הרה"ק אדמו"ר רבי אלעזר מענדל זיע"א בעת שהיה פעם אחת בעיר הקודש חברון כיבד לאיש אחד לעבור לפני התיבה והיה קולו ערב ונאה, ובאמצע תפלתו שלח אותו זקני זיע"א מהעמוד, וכשיצא הלה לחוץ שמע איך שהנשים משבחות את תפלתו, וכשחזר אחר כך לפניו א"ל זקני זיע"א על מה שאמרו חז"ל (ברכות כד, א) קול באשה ערוה, דלכאורה היה להם לומר קול אשה ערוה ומהו "באשה", אלא שקולו של איש הנושא חן בעיני אשה ומעורר הרהורים באשה ערוה הוא, הרי דכשאשה מהרהרת באיש הדבר נחשב ערוה לאיש.

וכן כשהייתי בימי חורפי עם זקני הרב הקדוש רבי דוד צבי שלמה זיע"א אצל הרב הקדוש ר' מרדכי מראחמיסטריווקא זיע"א בירושלים, נכנס זקני אצל הרבנית שהיתה בתו של הרב הקדוש רבי דוד מטאלנא זיע"א ואמרה הרבנית לזקני זיע"א שאביה העיד עליה שאינה מביאה בני אדם לידי הרהור רח"ל.

וזהו שנאמר בשרה בת כ' כבת ז' ליופי, שכשם שאין בת ז' מביאה הרהור באנשים כך גם שרה כשהיתה בת כ' לא הביאה לידי הרהור.

לספוד לשרה ולבכותה (בג, ב).

פירש רש"י ז"ל נסמכה מיתת שרה לעקידת יצחק, לפי שעל ידי בשורת העקידה שנודמן בנה לשחיטה, וכמעט שלא נשחט, פרחו נשמתה ממנה ומתה, עכ"ל"ק.

יש לתמוה על צדקנית כשרה שאפילו אברהם אבינו ע"ה היה טפל לה בבניאות (רש"י בראשית כא, יב), היתכן שפרחה נשמתה על שבנה הולך לקדש שם שמים.

ויבואר שצער של שרה היה על מה שלא נשחט, וכדכתב רש"י וכמעט שלא נשחט פרחו נשמתה, שכסבורה היתה שלא זכה למות על קידוש השם, מחמת שלא היה ראוי להתקדש להיות קרבן לה, ועל זה נצטערה אותה צדקנית.

(תשמ"ו)

ויישם לפניו לאכול ויאמר לא אכל עד אם דברתי דברי ויאמר דבר, ויאמר עבד אברהם אנכי, (בראשית כד, לג לד).

שמעתי לפרש את סדר הכתובים, ויושם לפני לאכול ויאמר לא אוכל עד אם דברתי דברי, שאליעזר עבד אברהם אבינו אמר להם כי עדיין לא התפלל וממילא אינו יכול לאכול קודם התפילה כי אסור לאכול קודם התפילה, ויאמר דבר היינו שהשיבו לו שילך מיד להתפלל ואז יוכל להשתתף עמם בסעודתם, ויאמר עבד אברהם אנכי, ענה להם אליעזר, איני כשאר העם שחוטפין תפילתם במרוצה וללא הכנה כדבעי, אלא 'עבד אברהם אנכי' ואיני יכול לעמוד לתפילה אלא מתוך כובד ראש והכנה ראויה.

(דברות קודש מכ"ק מרן אדמו"ר זיע"א תשנ"ט)

דברות קודש

פרשת חיי שרה תשס"ג - מרשימות הרה"ח ר' יואל עקיבא אייגר שליט"א

בצד א' וזקן וזקנה בצד השני, וזהו כענין הנ"ל, שזה היה המטבע של האבות הקדושים, שבכל שנות חייהם, בילדותם ובזקנותם, אוואו מ'האט געדרייט, תמיד היו שווים לטובה, הן בניסיונות והן בניצוח היצה"ר.

ועפ"ז אפשר לבאר מה שכתוב בגמ' (סוכה נ"ג) שחסידיים ואנשי מעשה אמרו בשמחת בית השואבה אשרי ילדותנו שלא ביישה את זקנותנו, עיי"ש, ויש לבאר כוונתם שאע"פ שבזקנותנו אין לנו יצה"ר ובילדותנו היה לנו יצה"ר, עכ"ז עמדנו בילדותנו בכל הניסיונות כמו בזקנותנו.

ועפ"ז יתבאר גם מה שדימו חז"ל את שרה אמנו ע"ה לעגלה (עי' במד"ר נ"ח, א' ובפי' יפ"ת, כהדא עגלתא תמימתא), דבעגלה היינו פרה אדומה מצינו אשר לא עלה עליה עול, וזהו הרמז שתמיד בצעירותה ובזקנותה נצחה את היצה"ר ומעולם לא הניחה להבלי העוה"ז לשלוט בה.

כ' שכל חייה היו שווים לטובה בעשיית נחת רוח להש"ת מתוך התגברות על הניסיונות, עכ"ד כ"ק אאמו"ר ז"ע.

והנה יש גירסא ג"כ 'בת כ' כבת ק', ויש לפרש גם זו הגירסא ע"ד מאמר כ"ק אאמו"ר, ולאידך גיסא, דהנה בדרך כלל אדם שהוא בן ק' הוא מנצח היצה"ר, כך שרה כשהיתה בת כ' הייתה מנצחת היצה"ר "כבת ק", נמצא שבשרה היה הכל ענין אחד, הן כשהיתה בת ק' היו לה ניסיונות כבת כ', והן כשהיתה בת כ' עמדה בהנסינות כבת ק'.

וזהו דאיתא במדרש 'כשם שהם תמימים כך שנותיהם תמימים', שכל שנותיהם של הצדיקים ענין אחד הוא, שבעת זקנותם יש להם ג"כ ניסיונות, ובצעירותם הם ג"כ עומדים בנסיון כבזקנותם, וזהו שנותיהם תמימים, הכול הוא שלימות אחת.

ובזה אפשר לפרש מה דאיתא בגמ' שמטבע של אברהם (בבא קמא צז, ב) אבינו בחור ובתולה

במדרש, יודע ה' ימי תמימים ונחלתם לעולם תהיה וכו', כשם שהם תמימים כך שנותיהם תמימים, ע"כ.

יש לפרש דברי המדרש על פי דברי כ"ק מרן אאמו"ר זצוק"ל שפירש דברי רש"י 'בת ק' כבת כ', בהקדם דברי הבעש"ט הק' עה"כ אל תשליכנו לעת זקנה וגו', דהנה בדרך כלל כשאדם צעיר יש לו הרבה ניסיונות והגוף מושך אותו לצד הגשמיות, אבל כשהוא גדל ומתבגר בדרך כלל אין לו כ"כ התאוות והרתיחות הדמים והיצה"ר שהיה לו בימי נעוריו.

ומשום הכי ביקש דוד המע"ה 'אל תשליכנו לעת זקנה', שגם בעת זקנה יהיה לי ניסיונות ואוכל לעבוד את ה' מתוך יגיעה ולעשות בזה נחת רוח לפניו ית"ש, עכתדה"ק של הבעשטה"ק.

ועל פי זה פירש כ"ק מרן אאמו"ר זצוק"ל שבת ק' כבת כ', כשאשר הייתה שרה בת ק' עדיין היו לה ניסיונות כבת כ', והיינו בת ק' כבת

נערך ע"י הרה"ג אהרן מרדכי גרין שליט"א - רב ומו"צ בקהילתנו

א. סחיטת פירות.

א. זיתים וענבים, אסור לסוחטם בשבת מן התורה משום איסור מפרק שהוא תולדה דדש, דכיון שדרך העולם לסחטם לצורך משקה, הוי להיצוא מהם שם משקה, ולכן הסחטם נמצא מפריד משקה מאוכל. גם אם היו עומדים לאכילה ונסחטו מעצמם, אסרו חכמינו זכרונם לברכה לשתותם כיון שרובם עומדים לסחיטה ויש לחשוש שמא יבוא לסחטם מתחילה. ואפילו למוצצם בפיו מסקנת הפוסקים להחמיר, אלא יכניסם לתוך פיו וימצצם כך.

ב. תותים ורימונים, אסרו חז"ל לסחטם אף על פי שרובם עומדים לאכילה כיון שמקצת בני אדם סוחטים אותם לצורך משקה. ואם נסחטו מעצמם, אזי אם היו עומדים לסחיטה אסור לשתותם, ואם עמדו לאכילה מותר לשתותם. ולמוצצם בפיו מותר בכל אופן.

ג. בזמנינו כל סוגי הפירות דינם כתותים ורימונים, כיון שמעבירים אותם ממקום למקום, ויש לנו לחשוש שבמקום אחד המנהג לסחטם. [שו"ע, שו"ע הרב, מ"ב, סימן שכ ס"א, ושו"ת שבט הלוי ח"א ספ"ו אות ז-ח].

ד. אמנם מותר לסחוט ביד [ולא בכלי המיוחד לכך] כל סוגי הפירות לתוך דבר מאכל, דכשסחטם לתוך מאכל הוי למשקים הנסחטים שם מאכל והפרדת אוכל מתוך אוכל אינו בכלל איסור מפרק. מכל מקום המחמיר שלא לסחוט ענבים גם לתוך דבר מאכל תבוא עליו ברכה. [שם סע' ד, שש"כ פ"ה ס"ג].

ה. סחיטת לימונים, לצורך משקה אסור, ולסחטם לתוך סוכר או לתוך איזה דבר מאכל מותר. [מ"ב שם סקכ"ב. ועיין מה שכתבנו בילקוט הליכות הל' ביטול ב ס"ט, דלא יכניס לימון או מיץ לימון שלא התבטלו מערב שבת כי אם לתוך כלי שלישי. ודע עוד שהחזו"א בסנ"ו סק"ז החמיר לסחוט לימון לתוך סוכר כשכוונתו ליתנם אחר כך לתוך משקה].

ו. מותר לחתוך אשכולית ולאכלה בכפית, והוא שיזהר מלסחטה וגם לא יכוין דוקא למיץ בשעה שהוא אוכל. [שש"כ שם סי"ב בשם הגרשז"א].

ב. דין ריסוק והפשרת קרח בשבת.

א. אסור לרסק בשבת קרח או ברד כדי שיזובו מימיהם, א' דדמי למלאכה שבורא המים הללו ואסור מדרבנן. ב' גזירה שמא יבוא לסחוט פירות העומדים למשקים. אמנם מותר לתת חתיכת קרח לתוך המשקים כיון שהוא נימוח מאיליו ואינו עושה מעשה בידים. ויש להחמיר שלא לרסקם בתוך הכוס על ידי כף וכיוצא בזה, אלא יניחם שיהיו נימוחים מאיליהם. [שו"ע ומ"ב שם ס"ט, שעה"צ לעיל סימן שיח ס"ק קמ"ו, ועיין בחזו"א סנ"ח סק"ט שכתב דהגם שנאסר לרסק קרח ע"י בחישה בכף בתוך הכוס, מ"מ אין איסור לתת סוכר או קפה לתוך משקה חם ולבחשם בכפית, וביאר הגר"ש אלישיב בהל' שבת בשבת ח"א פ"א הע' 68 דכאשר בוחשים בכפית אין מרסקים הסוכר

והקפה אלא הם נימוחים מאיליהם משא"כ בקרח שמרסקם בשעת הבחישה].

ב. בשו"ע [שם] כתב דמותר להניח קרח אפילו במקום השמש כדי שיהיה נימוח שם מאיליו, וכתב המשנה ברורה [שם סקל"ה] שלדעת הרמ"א [בסימן שיח סט"ז] יש להחמיר בזה.

ג. וכתב בשו"ת שבט הלוי [ח"ז סימן מ] דגם לדעת הרמ"א אין להחמיר כי אם באופן שמניח הקרח במקום השמש וכיוצא בזה, אולם להוציא מים קפואים מהמקפיא כדי שיפשירו בחום החדר מותר.

ג. עשיית קרח בשבת.

בשו"ת דובב מישרים [ח"א סנ"ה] כתב שלא לעשות קרח בשבת משום נולד. ולהקפיא מים בתבנית כדי שיעשו קוביות קרח, דעת הגר"ש אלישיב [הל' שבת בשבת הע' 59] שאין לעשות כן משום שדומה הדבר לבנין. אמנם גם לדעת האוסרים להקפיא מים, מותר להכניס משקים למקפיא כדי לקררם ואין לחוש שמא ישכח

אותם שם ויקפאו. [מאור השבת ח"ג סי"ג הע' קמ בשם הגר"ש אלישיב].

ד. דריסה על שלג בשבת.

כתב השו"ע [שם סי"ג] דמותר לילך על שלג בשבת, ובטעם הדבר כתב הט"ז [שם סק"י] דכיון שכל הארץ מלאה שלג בימות החורף ואי אפשר להיזהר בזה לא גזרו לאסור לילך עליהם, ובמשנה ברורה [שם סקל"ט] הוסיף עוד בטעמא, דהלא אין מתכוונים כלל לרסק השלג.

ה. סחיטת שערות.

אסור לסחוט שערות הראש או הזקן ממים שעליהם, אלא ינגבם במגבת גם אם על ידי זה נסחט מעט מהשיער מכל מקום כיון שאין הסחיטה ניכרת מותר. [מ"ב סימן שכ סקנ"ה מהרמב"ם, ובסימן שכו סקכ"ה, שש"כ פ"ד סכ"ב, ובבן איש חי שנה ב' פר' פקודי אות ח' כתב שלא ינגב השערות בכח אלא בנחת לאט לאט עד שיבלעו המים במגבת].

שדחיינו וקימנו והגיענו לזמן הזה הננו שמחים להודיע לחברי המפעל כי בעז"ה יתקיים

בחינה הראשונה של חודש חשוון

מיום שני פרשת תולדות עד ליום רביעי

ניתן להשיג ולהחזירו אצל הנציגים שבכל עיר, וכדלהלן:

אלעד הרב יהודה קודנבליט שליט"א	בני ברק הרב מגדל טמבור שליט"א	בית שמש קדיה הרב חיואל דוברבני שליט"א
שאר הערים הרב משה מרדכי רוטמן שליט"א	ביתר הרב משה מרדכי רוטמן שליט"א	בית שמש רמה ד' הרב חיים יצחק טמבור שליט"א
ירושלים הרב מגדל גוטמן שליט"א		

- חובה ללמוד את החומר לפני המבחן -
- עשיית המבחן היא רק בע"פ -

בברכת הצלחה
הנהלת המפעל

מפעל
קניין תורה
"תורה ודעה" ירושלים
החסידי לעילוי
בנישואות סוף סוף איסור שליט"א
בית יודאלי

ברכת מזל טוב טרגא וגדיא יאה

ברגשי כבוד ויקר נשגור בזה מלא הטנא
ברכות מאלפות ומרובות קדם
הרה"צ ר' אהרן קאפ שליט"א
בן כ"ק אדמו"ר מלכות בראנוביץ זצלה"ה
נכדו חביבו של כ"ק מרן הברכת משה זיע"א
ר"מ ומנהל רחמי בשיבת נועם התורה בכ"ב
ולחמיו ידידינו הנכבד האי גברא רבה
הרה"צ רבי יעקב אליהו הורונוביץ שליט"א
בן כ"ק הגה"צ רבי חיים אליעזר זצלה"ה
חב"ד כ"ק מרן הברכת משה זיע"א
לרגל שמחת נישואי בנו נכדו
החתן המופלא והמופלג בתורה וירא"ש,
עדיז לאגון ולתפארת, כליל המעלות
הרב משה שמואל שיח'י
עב"ג הכלה החשובה תחי'
בת הרה"צ ר' בעריש קאהן שליט"א
בן כ"ק אדמו"ר מתולדות אברהם יצחק שליט"א
וחתן כ"ק אדמו"ר מקרעטשניף שליט"א
יה"ד שהזיווג יעלה יפה ויזכה לרוות ממנו רוב
נחת דקדושה מתוך בריות גופא ונהורא מעליא

שמחת האופרוף בשב"ק
בבימה"ד לעלוב בראנוביץ בירושלים
שמחת החתונה אי"ה ביום שלישי
באולמי השמחות רח' החוזה מלובלין 46
ביתר עילית
לידידי ומכרי אשמח לראותכם משתתפים
בשמחת, ובשמחתכם ישמח ליבי גם אני
נא לראות הזמנה זו כאישית

גם אני קבלתי ע"ע
כהוראת כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א:
להוסיף זכויות
ולברך
'ברכת המזון
מתוך הסידור'
לישועת ולרפואת הכלל והפרט

טנא מלא ברכות

לידידינו הנכבד והנעלה, האי גברא יקירא, יקר
שבערקיך, כביר המעש ווך הרעיון, נערץ אהוב
וחבי על כל ידידי ומכרי, פיו ליבו ונפשו מי
ימלל, משכיל אל דל, מגוע אראלים ותרשישים,
הרב אהרן קוריץ שליט"א
מנהל ת"ת משנת טעמן - לעלוב בעיה"ק צפת
ולאביו ידידינו הנכבד והנעלה
הרה"ח המפורא ר' אליהו שליט"א
ולחמיו ידידינו הנכבד והנעלה, איש האשכולות
נעים הליכות רוב תבונות, עושה גדולות ונצורות
לכל דבר שבקדושה בעין יפה וברוח נדיבה, יושב
באהלה של תורה, מחשובי ומפארי אנ"ש
הרה"ח ר' יהודה רייס שליט"א
לרגל שמחת הכנס בנו נכדם
נמר פנחס מנחם נ"י
יה"ד שיזכו לרוות רוב נחת ממנו ומכל יוצ"ח
מתוך בריות גופא ונהורא מעליא
שמחת בר המצווה ביום שני
באולמי ווגשל בכ"ב

ברכת מזל טוב חמה ולבגית

נדבת ידידינו הנכבד, האי גברא יקירא, יקר
שבערקיך, מוכתר בכל מידה נכונה, שמו הטוב
הולך לפניו, המתוך הדגול, ידאת ה' היא אוצרו
הרה"ח ר' ישעיהו כהן שליט"א
ולאביו ידידינו הנכבד
הרה"צ רבי נחום שליט"א
ולחמיו ידידינו הנכבד מחשובי לומדי ומתפללי
בית מדרשו תפלה למשה צפת
הרה"ח המפורא ר' צבי גורדון שליט"א
לרגל שמחת אירוסים בנו נכדם
החתן המופלג בתו"ש ובמידות
טובות עדיז לגדולות כליל המעלות
הבה"ח יוסף שמעון נ"י
עב"ג הכלה החשובה תחי'
יה"ד שהזיווג יעלה יפה ויזכה לרוות ממנו
ומכל יוצ"ח רוב נחת דקדושה מתוך
בריות גופא ונהורא מעליא

כסא דנחמתא
כוס תנחומין נשגור נא בזאת להאי גברא רבא ויקירא, היקר באנשים, איש האשכולות
ופאר המידות, חריף ובקי במכמני התורה וההסידות, ידיו רב לו בתורת רבוה"ק
ומעינותיהם, ממעתיקי השמועה בחצה"ק, אוצר כלי חמדה, יראתו קודמת לחכמתו,
לבו פתוח כאולם לזולת ומאיר פנים לכל אדם, שמו מפארים, דבוק ומקושר בלו"ג
לרבוה"ק זיע"א וביבילחט"א כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א
הגה"ח רבי דוד צבי שלמה וועבער שליט"א
מחשובי ופארי אנ"ש בארה"ב
על פטירת בנו הנערץ, כולו מחמדים, יקר שביקרים, כליל המעלות ובעל מידות
מוזהבות, אשר זכה לקירבה יתירה מכ"ק מרן אדמו"ר זי"ע שהעריכו וחיבבו עד למאוד
הבה"ח כמר משה מנחם ע"ה
נר"ג לרבוה"ק
אשר שחל"ח לדאבון לב לאחר שהודרך במשך שנים בייסורים ומכאובים רבים וקיבלם
באהבה באמונת אומן וביטחון מופלא
בשם כל קהל עדת אנ"ש חסידי לעלוב בכל אתר ואתר נשגור כוס תנחומין: המקום ינחם
אתכם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים, ומי יתן ויקיצו וירננו שוכני עפר בביאת משיח
צדקנו במהרה בימינו, אמן

ברכת מזל טוב חמה ולבגית

נדבת ידידינו הנכבד, האי גברא יקירא, איש
האשכולות, מוכתר בכל מידה נכונה, ידאת ה' היא
אוצרו, ידיו רב לו בתורה וחסידות, המתוך הדגול
מחשובי אנ"ש
הרה"ח ר' חיים בצלאל גלבשטיין שליט"א
ולאביו ידידינו הנכבד מחשובי ומפארי אנ"ש
הרה"ח המפורא ר' אברהם ישעיהו שליט"א
ולחמיו ידידינו הנכבד מחשובי ומפארי אנ"ש
הרה"ח המפורא ר' משה גרין שליט"א
לרגל שמחת נישואי בתו נכדתם
הכלה החשובה תחי'
עב"ג החתן המופלג בתו"ש ובמידות
טובות עדיז לגדולות כליל המעלות
הבה"ח אריה לוברבוים נ"י
יה"ד שהזיווג יעלה יפה ויזכה לרוות ממנו
ומכל יוצ"ח רוב נחת דקדושה מתוך
בריות גופא ונהורא מעליא
שמחת החתונה אי"ה ביום חמישי
באולמי פארהאנד בית שמש
לידידי ומכרי אשמח לראותכם משתתפים
בשמחת, ובשמחתכם ישמח ליבי גם אני
נא לראות הזמנה זו כאישית

ברכת מזל טוב חמה ולבגית

על זאת שבחו אהובים ורוממו ידידיים זמירות
שירות ותשבחות, מקרב לב הומה, ברגשי הקרה
והערכה בכוס מלא ברכת ה', מתוך רגשי גיל הלל
והודאה, ביסמן טוב ובמזל טוב, לכבוד ידידינו
הנעלה והנכבד, האי גברא יקירא, יקר שבערקיך,
ראש וראשון לכל דבר שבקדושה, משכיל אל דל,
ליבו פתוח כאולם לזולת, שמו הטוב הולך לפניו,
מוקיר רחמים רבנן אהב תורה ולומדיה,
מסור בלו"ג לגליינו במסירות נפלאה
הרה"ח ר' יצחק אייזיק ווייס שליט"א
ולמחותנו ידידינו הנכבד, האי גברא יקירא, יקר
שבערקיך, אשר שמו הטוב הולך לפניו, ראש
וראשון לכל דבר שבקדושה, אהב תורה ולומדיה,
הרה"ח ר' שלמה זלמן דסקל שליט"א
לרגל השמחות השרויות במעונם
לרגל שמחת נישואי נכדם
אצל בנו חתנו, ברא כרעא דאבוה במעשה צדקה
והחסד ברות נדיבה
הרה"ח ר' יואל שליט"א
הכלה החשובה תחי'
עב"ג החתן המופלג בתו"ש ובמידות
טובות עדיז לגדולות כליל המעלות
הבה"ח משה טייכמאן נ"י
בן ידידינו הנכבד, איש החסד לכלל ולפרט
הרה"ח ר' יהודה שליט"א
ולרגל שמחת אירוסים צאציהם
בן לחתנו ידידינו הנכבד והנעלה, בר אוריין ובר
אבהו, לן בעומקה של תורה
הרה"ח ר' דוד כהן שליט"א
מראשי כולל אסטור
עב"ג הכלה החשובה תחי'
בת ידידינו הנכבד, האי גברא יקירא, יקר שבערקיך
הרה"ח ר' נחמן צבי ענגעל שליט"א
יה"ד שיזכו לרוות רוב נחת ממנו ומכל יוצ"ח
מתוך בריות גופא ונהורא מעליא

ברכת מזל טוב חמה ולבגית

נדבת ידידינו הנכבד, האי גברא יקירא, אוצר
כלי חמדה, לן בעומקה של תורה, פאר המעלות
והמידות, ידאת ה' היא אוצרו, מחשובי אנ"ש
הרה"ח ר' חיים דוד הכהן ברזסקי שליט"א
ולאביו ידידינו הנכבד מחשובי ומפארי אנ"ש
הרה"ח המפורא ר' בנימין אפרים הכהן שליט"א
לרגל שמחת נישואי בתו נכדתם
הכלה החשובה תחי'
עב"ג החתן המופלג בתו"ש ובמידות
טובות עדיז לגדולות כליל המעלות
הבה"ח יעקב עזריאל סטביסקי נ"י
יה"ד שהזיווג יעלה יפה ויזכה לרוות ממנו
ומכל יוצ"ח רוב נחת דקדושה מתוך
בריות גופא ונהורא מעליא
שמחת החתונה אי"ה ביום רביעי
באולמי גני הדקל בני ברק
לידידי ומכרי אשמח לראותכם משתתפים
בשמחת, ובשמחתכם ישמח ליבי גם אני
נא לראות הזמנה זו כאישית

גיליון זה נודב לעילוי נשמת

האי גברא רבא ויקירא, איש
חי ורב פעלים משכיל אל דל
ומרבה להיטיב איש חמודות
ורב תבונות, חיוק לבבות
נשברות, ורבים נהנו ממנו עצה
ותושיה עסק בצרכי ציבור
באמונה, וצדקתו נומדת לעד,
חיבה יתירה נודעת לו מאת
כ"ק אדמו"ר זיע"א אשר לו היה
מקושר בלו"ג ה"ה

הרה"ג ר' יחיאל מיכל
בן הרה"ג ר' יהודה לייב
רבינוביץ זצ"ל
נלב"ע בפתע פתאום לדאבון כל לב
בליל שב"ק ז' חשוון תש"ע
תנצב"ה
הונצח ע"י בנו
האי גברא רבא ויקירא, ראש וראשון
לכל דבר שבקדושה, משכיל אל
דל, עושה חסד לאלפים, איש
החסד, טוב ומטיב לכל, אהב תורה
ולומדיה, מוקיר ורחים רבנן ואיהו
גופיה צורבא מרבנן, בר אוריין ובר
אבהן, ברא כרעא דאבוה, ידאת ה'
היא אוצרו, ה"ה
הרה"ג ר' מנחם רבינוביץ שליט"א